



*Kto stratil majetok, nestratil veľa.
Kto stratil slobodu, stratil mnoho.
Kto stratil vieru, stratil všetko.*

Zásielku spracovala spoločnosť:
HENRIETTA - direct marketing, s.r.o.
P.O.BOX 1, 820 08 Bratislava 28, „D+4“
POŠTOVNÉ ÚVEROVANÉ
820 08 Bratislava 28

SVEDECTVO

ročník 28
júl, august 2018
cena 1 euro

7-8

ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

Ticho po obetiach invázie

NÁŠ ROZHOVOR

Alžbeta Loudová v júni oslávila svoje sedemdesiate narodeniny. Päť rokov je na čele regionálnej organizácie PV ZPKO v Nitre. Jej prvý manžel sa stal obeťou zrážky obrneného transportéra s autom, v ktorom sa viezol. Do starej, vyskladanej šesťstotrojky, nabehol sovietsky vojak, dočasne umiestnených vojsk na území Česko-Slovenska po auguste 1968. Nikdy sa rodina nedozvedela príčinu tragédie, lebo išlo o vojaka Sovietskeho zväzu. Pachuť režimu zostala pani Loudovej nielen zo smrti milovaného manžela, ale aj zo smrti otca. Svoj príbeh cez slzy vyrozprávala nášmu Svedectvu.

Kedy a kde sa stala táto tragédia?

Presne 15. augusta 1981 v pardubickom okrese.

Ako sa to stalo?

Dodnes nevieme. V to leto sme sa vybrali so sestrou na nákupy do



Alžbeta a jej prvý manžel Karol Chovan pri zápise dcéry do matriky.

Foto archív

Prahy. Mala päť detí, potrebovala lacnejšie nakúpiť vecí do školy. Zastavili sme sa u brata, ktorý býval v meste Heřmanův Městec pri Pardubicach. Dohodli sme sa, že nám predá karosériu na auto, lebo my sme mali dobrý motor, ale karoséria odišla. On sa v autách vyznal, mal nám

prakticky zo starého urobiť nové. O týždeň sme sa teda mali k nemu vrátiť. Aj sa tak stalo, ibaže ja som už nešla, lebo od polročnej dcéry sa mi ťažšie odchádzalo. Vycestovali teda moje dve sestry, jedna s manželom a synom.

Pokračovanie na 10. strane

V čísle

Ján Košiar
Antické pokušenie z raja 2
Eva Zelenayová
Svetom vládne komunizmus 3

Zasadala výkonná rada 4-5
Ján Litecký Šveda
Bude ďalší kongres v Bruseli? 6-8

Viliam Jablonický
Generácia rokov 1968, 1989, 1993 9
Ingrid Kochová
So študentmi o totalite 12

Juraj Vrábek
Dozorcovia nefárali 13
František Bednár
Komunizmus nás dobieha 14

Antické pokušenie z raja



Horúce leto prináša horúce témy. Nielen doma, ale aj vo svete. Najmä tými domácimi nás živia médiá každý deň, v úsilí získať mienku ľudí na svoju stranu. Politickí väzni však vedia o tom svoje.

Že to tu už raz bolo. **Niečo** (konflikt islamu a kresťanstva pred stáročiami) sa do Európy opäť vracia, niečo (prenasledovanie za vlastné názory, ktoré nie sú v súlade s oficiálnou doktrínou) tu bolo od roku 1948 do novembra 1989, a niečo je celkom nové: **Diktatúra relativizmu, teda, každý nech si presadzuje tú svoju pravdu, lebo človek je sám osebe jej prvou a poslednou normou.** „Budete ako Boh“ – počúva aj dnešný človek antické pokušenie z raja (Gn 3,5).

Posledných možno 60 i viac rokov **časť počúvame o ľudských právach, ale málo o povinnostiach človeka.** Pritom je zrejmé, že niektoré ľudské práva sú vo vzájomnom rozpore. Kde začína právo jedného, tam končí právo druhého. Keď matka zabíja dieťa vo vlastnom lone v mene svojho práva slobodnej voľby, upiera druhému človeku – vlastnému dieťaťu – právo na život. V májových dňoch sme boli svedkami diskusie na túto tému v našom parlamente. Zatiaľ sa odložila, ale určite nie ad acta. Aj v Írsku je dnes právo na život značne obmedzené. Vo Veľkej Británii má sudca väčšie právo nad dieťaťom, ako vlastní rodičia. A ten sudca to dieťa nechá zomrieť... hladom. V súvislosti s ochranou života 16. júna hovoril aj **pápež František** na stretnutí s Asociáciou talianskych rodín: „Keď som bol chlapcom, učiteľka nám na dejepise rozprávala, čo robili Spartania, keď sa narodilo dieťa s deformáciami; odniesli ho na vrchol hory a zhodili dolu, aby sa postarali o „čistotu rasy“. A my sme ostali ohromení: „Ale akože, ako sa to môže robiť? Úbohí deti!“ Bola to ukrutnosť. Dnes robíme to isté... Hovorím to s bolesťou. V minulom storočí bol celý svet pohoršený nad tým, čo robili nacisti, aby sa postarali

o čistotu rasy. Dnes robíme to isté, ale v bielych rukavičkách.“

Náš známy historik **prof. František Vnuk** nedávno v *Kultúre* (č. 21) publikoval analýzu myšlienok **Samuela Huntingtona** (1927 – 2008), ktorý asi pred 30 rokmi prišiel s tézou konca západnej civilizácie. Mnohí považovali jeho uzávery z knihy **Streť civilizácií** z roku 1993 za prehnané: „Hlavný zdroj konfliktu v tomto novom svete nebude ideologický či ekonomický. Obrovské rozdiely v ľudstve a dominujúce zdroje konfliktov budú kultúrne, ale hlavné konflikty sa budú odohrávať medzi národmi a skupinami z rôznych civilizácií. Streť civilizácií bude vládnuť svetovej politike.“

Keď **pápež Benedikt XVI.** v roku 2006 v Regensburgu citoval dialóg byzantského cisára Manuela II. Palaeloga z roku 1391 s učeným Peržanom o kresťanstve a islame, o vzťahu medzi „tromi zákonmi“ – Starým a Novým zákonom Biblie a Koránom, nevyhol sa ani podstatnej otázke o vzťahu medzi náboženstvom a násilím. Presne zacitoval: **„Ukáž mi, čo nové priniesol Mohammed a nájdeš iba zlé a nehumánne veci, ako napríklad to, že ti predpísal, aby si vieru, ktorú ti hlásal, šíril mečom...“** Tieto slová Benedikta XVI. obleteli celý svet a mnoho islamských krajín ostro protestovalo.

Taliansky denník *Il Giornale* publikoval svedectvo **Mons. Maura Longhiho, ktoré počul od pápeža Jána Pavla II.** Stretnutie sa uskutočnilo v marci 1993, pri návšteve pápeža v pustovni sv. Petra a Pavla v obci Bienno v údolí Val Camonica (Severné Taliansko), kde mu Ján Pavol II. povedal: „*Pripomeň to tým, ktorých stretneš v Cirkvi tretieho tisícročia. Vidím Cirkev tretieho tisícročia postihnutú smrteľnou ranou, ktorej meno je islamizmus. Obsadia Európu. Videl som prichádzať hordy od západu po východ: od Maroka po Líbyu, z Egypta až po východné krajiny. Obsadia Európu, Európa bude jedna pivnica, len starý po-*

zostatok, súmrak, pavučiny, rodinné spomienky. Vy, Cirkev tretieho tisícročia, musíte odolať tejto invázii. Ale nie so zbraňami - tie nebudú stačiť, ale s vašou vierou, ktorú musíte dôsledne žiť.“... Či tomu veríme alebo nie, zdá sa, že Ján Pavol II. cítil riziko pre kresťanskú Európu, o ktorej sa po tridsiatich rokoch dnes, v politických či kultúrnych termínoch, denne diskutuje. (Francesco Boezi, *Il Giornale*, 18. novembra 2017.)

V súčasnej situácii vidíme, že všetci títo boli proroci, ktorí na základe konfliktov z minulosti videli, čo nás čaká v budúcnosti. Neprešlo ani tak veľa rokov a máme to tu. A dosť blízko. Nemáme iné problémy len Istanbulský dohovor, rodovú rovnosť a manželstvá homosexuálov? Nemáme nič dôležitejšie na práci? Keď k tomu pridáme nevierohodnosť autorít a elít spoločnosti, finančné a iné škandály, morálny a etický relativizmus, neschopnosť zásadných rozhodnutí platných na celý život, rastúcu agresiu a násilie u mladých ľudí, znetvorenie ľudskej sexuality, gender ideológiu, ktorá sa šíri ne nápadne ako biblický kúkoľ a chce nás presvedčiť, že človek si môže vybrať, či chce byť mužom alebo ženou...

Toto je novodobé pohanstvo našich čias. A šíri sa dnes oveľa zákernejšie, ako kúkoľ pomedzi pšenicu, takmer nepozorovateľne. Je to vážne nebezpečenstvo šíriace sa prostredníctvom silnej propagandy, že hriech a zlo vlastne neexistuje, že všetko je to relatívne a otázka presvedčenia. Skutky, ktorých sa v minulosti ľudia báli, alebo ich aspoň pokladali za nesprávne a hriešne, sa dnes definujú ako prejavy slobody človeka. Tento morálny relativizmus, bezbrehá tolerancia i extrémna politická korektnosť povyšujúca zlo na roveň zákona a zakazujúca zlo označiť ako zlo, toto je pohanstvo našich čias. Nedovoľme, aby nás prevälcovalo. Odkaz svedectva politických väzňov je, že s Božou pomocou, sa nesmieme vzdať!

ThDr. Ján Košiar
duchovný PV ZPKO

SVEDECTVO, mesačník Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja • **Šéfredaktorka:** Eva Zelenayová • **Redakčná rada:** Ján Košiar (predseda), Ján Litecký Šveda, Ivan Mrva, Peter Mulík, Ivan A. Petranský, Jozef Rydlo, Juraj Vrábel a Eva Zelenayová • **Adresa redakcie:** 811 06 Bratislava, Obchodná 52 • **Telefón:** 02-5263 8156 • **e-mail:** uzpko@mail.t-com.sk • **webová stránka:** www.pv-zpko.sk • **IČO:** 00679879 • **Cena jedného výtlačku:** 1 EURO • Celoročné predplatné: 10 EUR • Predplatné pre zahraničných abonentov: 50 USD vrátane poštovného. • **Číslo účtu v Prima banka Slovensko, a.s.:** SK74 3100 0000 0040 0012 8109 BIC: LUBASKBX • **EV:** 3851/09 • **Tlač:** PRINTLAND, s.r.o. • Nevyžiadané rukopisy nevraciamy • **ISSN:** 1338-404X • **MATERIÁLY** uverejnené v rubrikách „Čitateľské fórum“ a „Spomienky“ vyjadrujú názory občanov a čitateľov.

Otvorený list

Rade RTVS a generálnemu riaditeľovi RTVS Jaroslavovi Rezníkovi

Predsedníctvo PV ZPKO zaslalo 6. februára 2015 Rade RTVS aj vtedajšiemu generálnemu riaditeľovi RTVS Václavovi Mikovi svoje stanovisko k škandálnemu programu RTVS. Žiaľ, relácia Večera s Havranom pokračuje a jej moderátor Michal Havran ďalej šíri svoje extrémistické a nenávistné názory. Preto opakovanne uverejňujeme stanovisko Predsedníctva PV ZPKO, na ktorom ani po vyše troch rokoch, žiaľ, netreba nič meniť.

Neoživujte marxisticko-leninské ideály

Ako zástupcovia najstaršej a najväčšej organizácie politických väzňov na Slovensku musíme vyjadriť svoj zásadný protest proti televíznej relácii Večera s Havranom, v ktorej moderátor Michal Havran dlhodobo propagandisticky znevažuje prakticky všetky kresťanské a vlastenecké hodnoty, za ktoré si naši členovia odsedeli dlhé desaťročia v komunistických žalá-

roch a koncentrákoch a mnohí boli aj popravení. Zároveň musíme upozorniť, že RTVS je verejnoprávna organizácia a nemôže takto brutálne pošliapávať základné demokratické práva svojich koncesionárov. Jednostranné, dogmatické a demagogické názory prezentované pánom Havranom a ním pozvanými hosťami sú väčšinovou demokratickou verejnosťou vnímané ako extrémistické, ktoré iba šíria nevraživosť a nenávisť.

Preto žiadame túto reláciu nahradiť inou, ktorá v súlade s názorovým zakotvením a právom demokratickej vyspelej spoločnosti, bude sa zaoberať skutočnými problémami, ktoré trápia našu spoločnosť a neoživovať marxisticko-leninské ideály, proti ktorým sme riskovali svoje zdravie, slobodu a život.

Predsedníctvo PV ZPKO

Bratislava 12. júla 2018

Svetom vládne komunizmus



V súčasnosti najprenasledovanejšou skupinou ľudí vo svete sú kresťania. Slováci majú ešte v živej pamäti zatváranie kňazov, rehoľníkov a veriacich po nástupe komunizmu k moci. Práve kresťania a Slováci so silným národným povedomím tvoria veľkú časť členov našej organizácie. No kým v 50. rokoch moc fyzicky likvidovala nepriateľov režimu, za akých považovala najmä Cirkev a vlastencov, v súčasnosti tak robí vysoko sofistikovane. Zavádzaním gender ideológie, podporovaním komunit LGBTI, organizovanou imigráciou a prenasledovaním vlastencov označovaných za extrémistov. Ibaže tento trend nie je slovenským výmyslom, je celosvetovo organizovaný. Akoby marxisti povstali v novej sile.

Členovia našej organizácie poukazujú na skutočnosť, že v štáte nejestvuje rovnaký prístup k bojovníkom proti fašizmu a komunizmu. Napriek tomu, že obidve ideológie sú považované

vané za totalitné a zavrňované, bojovníci proti fašizmu boli počas celej éry komunizmu privilegovanou skupinou, a teda aj ich deti sa tešili výsadám nadobudnutým zo strany ich rodičov. Na druhej strane odporcovia komunizmu počas celého obdobia ich moci boli tvrdo postihovaní, rovnako aj ich deti.

SLOVO SVEDECTVA

No v súčasnosti parlament odškodňuje len bojovníkov proti fašizmu, kým bojovníci proti komunizmu sú znovu trpenou kategóriou ľudí, čím moc v štáte dáva jasne najavo, že istý druh totality jej celkom vyhovuje. A najavo to dáva predovšetkým prezident štátu.

Ignoruje obeť komunizmu, kresťanov i vlastencov. Počas svojho mandátu sa ani raz nezúčastnil oficiálnej pietnej spomienky na cintoríne v bratislavskej Vrakuni pri centrálnom pamätníku obetí komunizmu. Výkonná rada politických väzňov preto znovu zopakovala stanovisko, že od súčasného prezidenta republiky neprevezmú členovia organizácie nijaké štátne vyznamenanie. Svoj postoj k národu tohto

roku zreteľne vyjadril neúčastou na oslavách štátneho sviatku sv. Cyrila a Metoda v Nitre. V tom čase hovoril na hudobnom festivale Pohoda v Trenčíne o tom, že musia prevziať moc. Kto? Veď to hovorí presne tak, ako kedysi komunisti!

Blížia sa komunálne, prezidentské, európske i parlamentné voľby. Mládež manipulovaná tzv. umeleckou lúžou ľahko podľahne propagandistom. Ich terčom sú osobnosti zosobňujúce národné a kresťanské hodnoty. Najmä tie, čo nabádajú vrátiť sa k tradičným hodnotám, ctiť si svoje korene, nezábúdať na svoju identitu, chrániť si svoj štát. Azda nikdy doteraz v novodobej ére slovenskej samostatnosti nebola aktivita našich členov taká dôležitá ako dnes. Mnohí to pochopili a chodia medzi mladých ľudí ako živý výkričník doby. Azda sa oslovení mladí ľudia zamyslia nad tým, že obetovať svoj život za slobodu má zmysel. Nie nadarmo sa naši predkovia riadili heslom: Voľ ty radšej nebyť, ako byť otrokom!

Eva Zelenayová

šéfredaktorka

Rokovala Výkonná rada PV ZPKO

Na obzore užšia spolupráca s Maticou

V bratislavskom sídle Predsedníctva PV ZPKO sa 13. júna uskutočnilo rokovanie Výkonnej rady PV ZPKO. Otvoril a viedol ho predseda organizácie Ján Litecký Šveda. Na zasadnutí výkonnej rady mali zastúpenie všetky regionálne organizácie v Slovenskej republike.

Predseda organizácie privítal prítomných a oboznámil ich s programom rokovania. Ten pozostával z kontroly plnenia uznesenia z ostatného zasadnutia 14. februára t.r., z informácie o finančnom zabezpečení na rok 2018, o nových knihách vydaných organizáciou PV ZPKO, o rokovaní s predstaviteľmi Matice slovenskej či o stave tabuľ na pamätníku obetí komunizmu na cintoríne Vrakuňa v Bratislave. Ďalej odznela informácia o GDPR i výzva na zmapovanie zločinov komunizmu v mieste bydliska členov organizácie. Predstavitelia jednotlivých regionálnych organizácií sa v diskusii vyjadrili k pálčivým problémom členskej základne a na záver rokovania prijali uznesenie.

Ján Litecký Šveda na začiatku rokovania konštatoval, že PV ZPKO trvá na svojom stanovisku, neprijať nijaké vyznamenanie od súčasného prezidenta SR Andreja Kisku. Uviedol, že na návrh vyhlásiť Titusa Zemana za patróna politických väzňov, prišla z Bratislavského arcibiskupského úradu rý-



Zľava Alžbeta Loudová, Helena Hoštáková, Miroslav Pleceník a Ján Litecký Šveda počas zasadnutia výkonnej rady.

Foto Eva Zelenayová

chla reakcia s požiadavkou, preložiť návrh do taliančiny, odvtedy je však ticho. Čo sa týka výroby placiiek s logom PV ZPKO, predseda informoval, že už boli distribuované všetkým regionálnym organizáciám. Výroba medaily závisí od toho, koľko finančných prostriedkov sa organizácii zvýši koncom roka. Prítomných ďalej informoval o podujatí ÚPN pri príležitosti 25. februára pri našom pamätníku na vrakuňskom cintoríne. ÚPN požiadal PV ZPKO o súhlas s organizovaním podujatia aj o príhovor predsedu organizácie.

Seminár bude v Košiciach

V súvislosti s konaním sympózia

o politických väzňoch povedal, že najlepšiu ponuku získal predseda RO PV ZPKO v Košiciach Štefan Novák. Uskutoční sa v dňoch 9. až 11. októbra v Košiciach. Navrhnutí sú prednášajúci: Ivan Mrva, Martin Lacko, Radoslav Maskal' a Juraj Vrábeľ ml. Ubytovanie bude zabezpečené v hoteli Akadémia.

Predseda organizácie ďalej podal správu o poskytnutí finančných prostriedkov na rok 2018. Konštatoval, že sú na úrovni vlašajška, lebo mierne navýšenie zhltnú nové predpisy o zdravotnom poistení. Nová ministerka rezortu vnútra podpísala dotáciu organizácii bez prieťahov. Rokovanie so sekčným riaditeľom pánom Jenčom o navýšenie prostriedkov pre zamestnanie archívára sa zo známych dôvodov zmien na MV SR neuskutočnilo.

PV ZPKO vydalo dve knihy. Prípad Jána Kamila Beňadika z roku 1958 od Martina Lacka s titulom „Keď slovenské povedomie bolo prenasledované ako fašizmus“ a verše Jána K. Beňadika pod názvom „Za mrežami a ostnatým drôtom“. Ide o verše politického väzňa a teda nielen o estetický, ale aj spoločenský význam diela. Financovanie kníh zabezpečil zostavovateľ Martin Lacko.

V súvislosti s GDPR informovala Eva Litecká Švedová o nových predpisoch o ochrane osobných údajov.



Vľavo Mária Dvorčáková pozorne počúva kolegov.

Foto Eva Zelenayová

K rokovaniu s predsedom MS Mariánom Gešperom a Petrom Mulíkom Ján Litecký Šveda povedal, že Gešper sa usiloval presvedčiť vedenie PV ZPKO o ústretovosti Matice voči organizácii politických väzňov. Obe organizácie sa dohodli na spolupráci regionálnych organizácií a v tejto súvislosti poskytol Ján Litecký Šveda Petrovi Mulíkovi kontakty na regionálne organizácie. Predseda Matice sľúbil, že keď budú organizovať nejaké podujatia, pozvú na ne aj zástupcov PV ZPKO.

Predseda PV ZPKO požiadal prítomných, aby vo svojich regiónoch vyhľadávali svedkov zločinov komunizmu a aby ich písomne zaznamenali. Prípadne sami napísali o nich svedectvá. Taktiež požiadal funkcionárov regionálnych organizácií, aby každý napísal aspoň jeden list štátnym inštitúciám alebo médiám, čo si myslí o stave spoločnosti.

Tabule vo Vrakuni

Podpredseda PV ZPKO Rafael Rafaj poskytol informáciu o doplnení tabúl na bratislavskom cintoríne Vrakuna, na centrálnom pamätníku obetiam komunizmu. Povedal, že projekt predložila organizácia Ministerstvu obrany SR. Do 17. novembra by mali na pamätníku pribudnúť tri nové tabule so sedemnástimi menami a na budúci rok s päťdesiatimi menami. Projekt ráta aj s vencami, zatiaľ nie sú informácie o schválení projektu. Rafaj pripustil isté slniečkárske tlaky. Čestný predseda organizácie Arpád Tarnóczy zareagoval: citujem pána ministra: „I keď to pôjde



Sprava Anton Malacký a Rafael Rafaj.

Foto Eva Zelenayová

z môjho vrečka, tabule budú“. Litecký Šveda pripomenul prítomným, že ak objavia novú obeť komunizmu, treba zistiť aj dátum narodenia a smrti.

A. Tarnóczy v diskusii vyslovil požiadavku, aby výkonná rada vydala vyhlásenie, aby naši členovia a sympatizanti volili v nasledujúcich prezidentských voľbách za prezidenta iba kresťana a vlastenca.

R. Rafaj pripomenul, že 19. septembra uplynie 20. rokov od odhalenia pamätníka obetiam komunizmu v Žiline. V tejto súvislosti navrhol usporiadať stretnutie so študentmi, pričom by na ňom zaznel životný príbeh nášho člena. Tiež navrhol pripraviť výstavku vo vestibule budovy za pamätníkom.

Odškodnili len partizánov

M. Tuchyňa vyjadril pochybnosti, či sa poslancovi A. Hrnkovi podarí pomôcť politickým väzňom komunizmu presadiť podobný zákon o odškodnení, ako odbojárom fašizmu, ale mali by sme sa o to pokúšať. Konštatoval, že na každej výročnej schôdzi členovia organizácie o tom diskutujú a vyjadrujú

nespokojnosť s daným stavom. Že partizáni dostali finančné vyrovnanie a protikomunistickí odbojáři nie. Priznal, že zostal vo funkcii len preto, aby sa dosiahlo vyrovnanie medzi obidvoma odbojmi. Takže „ak NR SR schválila partizánom zvýšenie k dôchodku o 70 EUR a ich manželkám o 35 EUR, mohla by SNS, ktorá sa o to postarala, pomôcť aj nám“, povedal A. Tuchyňa. R. Rafaj spresnil, že partizáni sa postavili proti tomu, aby protikomunistický odboj bol evidovaný ako tretí odboj.

R. Rafaj ďalej reagoval poznámkou, že pomáha SNS so zákonom o mimovládnych organizáciách a preto je vhodný čas a na júňovej schôdzi poskytne poslancovi A. Hrnkovi návrh o odškodnení politických väzňov komunizmu. V druhej fáze by mohli prísť na rad deti politických väzňov komunizmu, hoci sa dá očakávať, že partizáni budú proti. Lebo deti partizánov netrpeli, ale deti odbojárov komunizmu trpeli.

M. Dvorčáková sa ponúkla, že bude rokovať, aby návrh mohol prejsť cez výbor pre ľudské práva, poslankyňa Verešová jej to sľúbila. Ďalej informovala, že v Bijacovciach KPVS odhalila novú pamätnú tabuľu pétépákom. A konštatovala, že v Jáchymove pochopila, že bývalí politickí väzni už v roku 1968 v Čechách existovali ako protikomunistický odboj a zakladali aj protirežimové organizácie. Vyslovila názor, že KPVS sú pétépáci, nie politickí väzni. K tomu Š. Novák ironicky poznamenal, že v celej oblasti Levoče bol asi tak jeden pétépák.

J. Litecký Šveda poprosil prítomných, ak má niekto katalóg z výstavy o zločinoch komunizmu, ktorú inštalovala naša organizácia ešte v 90. rokoch, aby ho poslal na skopírovanie do ústredia, lebo v katalógu, ktorý našiel, chýbajú strany.

A. Malacký spomenul, ako sa stratili z našich bývalých priestorov artefakty politických väzňov, ktoré boli určené pre múzeum komunizmu. Viac by podľa neho mali vedieť predstavitelia KPVS.

Eva Zelenayová



Pohľad z predsedníckeho miesta na účastníkov rokovania.

Foto Eva Zelenayová

V Brašove zasadal 23. kongres INTERASSO

Bude ďalší kongres v Bruseli?



Prijatie u rumunského prezidenta: zľava Ján Košíar, Ján Litecký Šveda, Octav Bjoza, predseda rumunskej organizácie politických väzňov, Klaus-Werner Johannis, prezident Rumunska a Christian Fuchs, predseda INTERASSO.

Foto archív redakcie

Vdňoch 24.-27. júna sa v rumunskom malebnom mestečku Brašov, ktorý ešte stále tak trochu dýcha atmosférou starej monarchie, konal 23. kongres celoeurópskej organizácie politických väzňov INTERASSO. Zúčastnilo sa ho 21 delegátov z Albánska, Moldavska, Litvy, Lotyšska, Maďarska, Rumunska a Nemecka. Slovensko reprezentoval člen predsedníctva INTERASSO Ján Košíar a predseda našej organizácie Ján Litecký Šveda.

Kongres sa pôvodne mal konať v Lotyšsku, prípadne v Litve, no miestne vlády sa nesprávali veľmi ústretovo, na rozdiel od rumunskej. Brašov bol napokon vybraný aj preto, lebo práve na 25. júna pripadlo okružle 60. výročie hromadného zatýkania brašovských študentov, s ktorými bol následne veľký proces s názvom „Proces Čierneho chrámu“.

Prvý deň rokovania patrilo referátom jednotlivých delegácií o situácii v ich organizáciách či o celkovej politickej situácii v ich krajinách. Najsmut-

nejšie sa počúval referát albánskej delegácie, kde sa všetci starí komunisti vracajú v húfoch na vedúce miesta v štáte a v celej spoločnosti panuje nechúť a rozklad.

Lotyšský delegát pripomenul, že oni sú už posledná generácia, ktorá väčšinu života strávila v totalite. Z tých, čo boli na Sibíri, už žije iba asi 12 000 ľudí. Keď sa začali angažovať s výstavbou pamätníka obetiam, dostali typickú dnešnú konkurenciu: na tom istom pozemku má záujem stavať aj jeden hypermarket. Všetci sme zvedaví, ako to dopadne...

Antikomunisti rovná sa fašisti?

Delegátka z Litvy v dobre pripravenej prezentácii aj s fotodokumentáciou sa sústredila na činnosť povojnových protikomunistických partizánov, ktorých v niektorých našich médiách už opäť titulujú „fašisti“. Niektorým ľuďom zrejme ich náklonnosť k Rusku úplne zatemnila mozog, pretože sú schopní oslavovať už aj masových vrahov a dokonca aj ten najprimitívnejší komunistický teror, ktorý v konečnom

dôsledku bol najkatastrofálnejší práve pre nimi oslavované Rusko.

Moldavský delegát hovoril o typických problémoch antikomunistov v postkomunistických štátoch – hlavne o nechuti vlády akokoľvek pomôcť najmä finančne, ale aj o režimových, tzv. oficiálnych historikoch, ktorí už opäť nehanebne šíria staré propagandistické lži. Niečo nám to pripomína.

Predseda rumunskej organizácie Octav Bjoza, ktorý sa zaslúžil o to, že sa tento kongres konal, vo svojom emotívnom prejave bez papiera spomenul hlavne výročie brašovského procesu, kde mladí ľudia dostávali 15 až 25 rokov žalára a odsedeli si ich v pekle na zemi – v jilavskej temnici. A aj keď sa ich organizácii občas nejaká akcia či pamätník podarí zrealizovať, stále narážajú na problémy z určitých politických kruhov. Napríklad ničia sa pamiatky na červený teror, stále je neochota zriadiť múzeum zločinov komunizmu či množstvo detičiek príslušníkov Securitate je opäť na významných postoch. Za najväčšiu hanbu považuje to, že starí komunisti sa cez noc vyhlásili za

antikomunistov a prideliť si aj odškodnenie za revolúciu v roku 1989 – samozrejme, že vyššie, ako dostali mnohoroční väzni komunizmu. Na ilustráciu a porovnanie stačí uviesť, že niektorí partizáni vydržali v ilegality a v odpore proti komunizmu neuveriteľných 14 rokov.

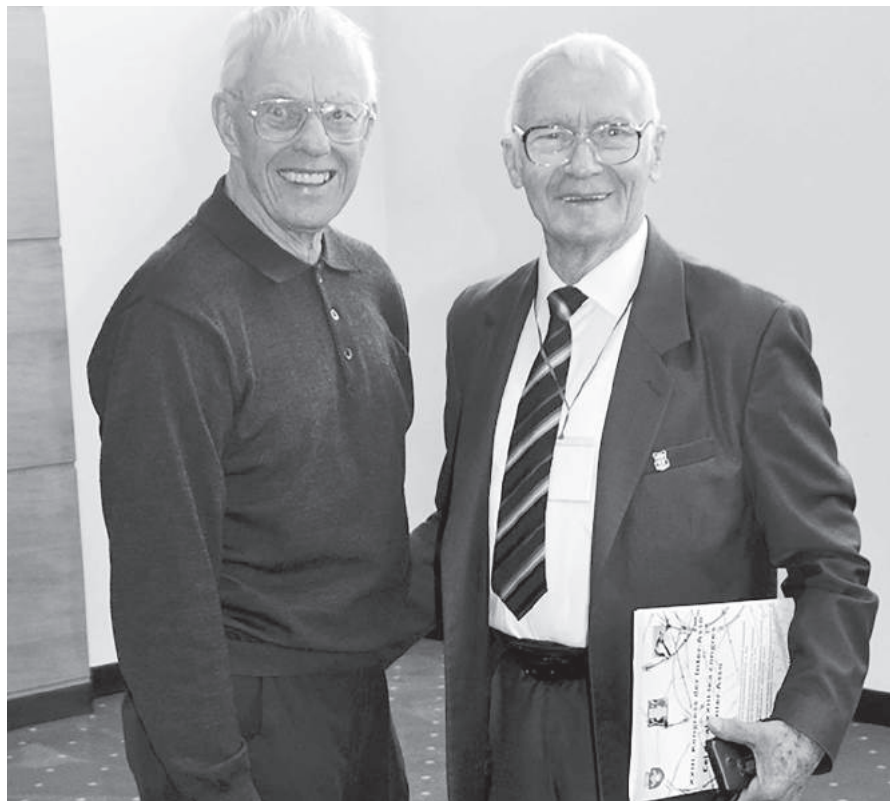
Náš príspevok

Aby zasadnutie nevyzeralo ako festival zlých správ, predseda slovenskej organizácie na úvod svojho referátu odľahčil situáciu informáciou, že sa bude venovať hlavne praktickým veciam. Hoci by tiež mohol pokojne pokračovať v takomto tóne. Zhrnul našu činnosť za posledné dva roky od kongresu v Budapešti a zdôraznil funkciu nášho časopisu Svedectvo a niektorých kníh a zborníkov, ktoré sa nám podarilo vydať s príspevom našich členov.

Maďarský delegát upriamil pozornosť na obete roku 1956 a na tvrdenie komunistov, že nikoho za to nebudú prenasledovať, pričom práve opak sa stal krutou pravdou. Vzťahy so súčasnou vládou, vrátane potrebnej podpory, označil za vcelku dobré.

Nemecká delegátka sa sústredila na vysoký vekový priemer organizácie a na ich napriek tomu celkom slušný počet akcií. Najviac zo všetkého sa usilujú dostať do škôl, kde mladí učitelia sú viac naklonení takýmto besedám ako staré kádre.

Na sklonku prvého dňa usporiadali účastníkom kongresu prednášku v krásnom gotickom chráme, nazvanom „Čierny kostol“, ktorý je najväčšou gotickou stavbou na juhovýchod



Octav Bjoza (vpravo) s Christianom Fuchsom.

Foto archív redakcie

od Viedne. Prednáška bola o už spomínanej ilegálnej protikomunistickej skupine „Stráž rumunskej mládeže“, ktorú založili študenti lýcea v Brašove v roku 1956 a ktorú v roku 1958 štátna bezpečnosť zlikvidovala. Potom nasledovali drakonické tresty. (Mimochodom, v tom čase sa Brašov nazýval Stalin.) Súčasťou prednášky bolo aj odhalenie busty kňaza Dr. Konrada Möckela, „nedobrovoľného“ účastníka tohto procesu.

Na záver dňa pozvali účastníkov kongresu do miestnej Reduty na divadelné predstavenie „Mislea, cela č. 4“. Bola to mimoriadne expresívna hra

o každodennom živote v cele pre politické väzenkyne, až z toho behal mráz po chrbte. Autorka Silvia Codreanu v nej hrala aj hlavnú úlohu. Také niečo by som odporúčal objednať našim organizátorom novembrového tzv. Festivalu slobody. Toto by už ozaj trochu priblížilo komunistické výdobytky aj našej mierne znudenej a hlavne neinformovanej mládeži.

Rezolúcie z kongresu

Druhý deň sa rokovalo o tom, aké rezolúcie pre európskych politikov, ale aj pre verejnosť prijmeme z tohto kongresu. **Pokračovanie na 8. strane**



Predsedenstvo 23. kongresu INTERASSO: zľava János Lengyel (Maďarsko), Octav Bjoza (Rumunsko), Christian Fuchs (Nemecko), Ján Košíar (Slovensko) a Peteri Simsons (Lotyšsko).

Foto archív redakcie

Bude ďalší kongres v Bruseli?

Dokončenie zo 7. strany

Ako prvý odsúhlasili slovenský návrh o slobode slova, ktorý už naši členovia poznajú zo stránok Svedectva, upravený pre súčasné európske pomery.

Na návrh moldavskej delegácie sa táto rezolúcia rozšírila ešte o slobodu vedeckého bádania a o slobodný prístup k archívom.

Druhú rezolúciu pripravil predseda INTERASSO Christian Fuchs. Hovorila o Marxovi, ako o hlavnom zdroji komunistických zločinov. Tretie vyhlásenie malo základ v albánskom referáte a vystríha pred návratom starých komunistických kádrov v celej Európe. Vyzýva nepodporovať politikov z bývalých socialistických štátov, ktorí majú komunistickú minulosť. Veď komunisti majú na svedomí viac ako 100 miliónov zavraždených a umučených nevinných ľudí.

Poobede bol naplánovaný odvoz do Bukurešti do prezidentského paláca. Po ceste bola ale jedna krátka, no mimoriadne pekná zastávka, keď sme si v dedine Harman pozreli opevnený kostol, nazvaný Honigberg. V čase tureckých vojen slúžil ako útočisko miestnych obyvateľov, zároveň aj ako sklad potravinových zásob. Podvečer sme prišli do prezidentského paláca,

kde prezident Klaus-Werner Johannis odovzdával vysoké štátne vyznamenania tridsiatim štyrom politickým väzňom. Niektorí si už pre rád museli prísť na „troch“ nohách. Celé sa to nieslo v mimoriadne slávnostnej atmosfére. Vo svojom prejave prezident pomenoval presne režim teroru, apeloval na politikov, aby pomáhali potierať všetky výhonky komunizmu. Ale tak, ako to teraz býva zvykom, musel spomenúť aj „extrémizmus“. Ako vidno, je to presne rovnaká rečnícka figúra, ako bola voľakedy „vernoscť marxizmu-leninizmu“, ktorú museli politici spomenúť v každom prejave.

Zlo bez hraníc

Zástupca politických väzňov sa mu poďakoval a nezapadol pripomenúť, že peklo, ktoré komunizmus pripravil nevinným ľuďom, nemá v histórii obdobu. Nakoniec to už bola iba priemyselná odľudštená továrň na smrť. Bolo to zlo bez hraníc, pretože iba dobro má hranice. Taktiež spomenul, že sloboda je dar od Boha a žiadny človek ju nemá právo inému zobrať. Na odovzdávanie vyznamenaní bol pozvaný aj diplomatický zbor, no slovenského zástupcu sme tam nestretli. Veď nakoniec, ani takúto akciu, s enormným záujmom médií, si u „nášho“ prezidenta neviem ani predstaviť. Od

slovenskej delegácie dostal pán prezident malý darček, knihu „Dejiny Slovenska a Slovákov“ od M.S. Ďuricu v nemčine, ktorú s vďakou prijal.

K samotnej atmosfére treba uviesť, že kongres prebiehal v nebývalej priateľskej atmosfére, akurát bolo vidno, že celkove vzrastá nervozita z návratu komunistov. Nervozita prirodzená, ľudská a nie propagandistická, pretože títo ľudia sú vysoko povznesení nad všetky ideologické heslá. No títo ľudia ich zažili na vlastnej koži. Na záver všetci účastníci kongresu dostali knihu s názvom „Aby hlasy obetí nevyzneli do prázdna“ o priebehu všetkých doterajších 22 kongresov. Pripravilo a vydalo ju ústredie INTERASSO v Berlíne.

Rozišli sme sa s tým, že vedenie INTERASSO preskúma všetky možnosti, aby sme budúci kongres mohli usporiadať priamo v Bruseli, pred očami zodpovedných politikov. Ak by v tom vedeli pomôcť aj naši európski politici, nech sa prihlásia, pomôžu dobrej veci. **Ján Litecký Šveda**

P.S. Záverečný už súkromný politický výlet po pamiatkach Brašova nám takmer celý zrušila nebývalá prietrž mračien, o ktorej sme sa dočítali dokonca aj po návrate na Slovensko.



Účastníci kongresu v Brašove.

Foto archív redakcie

Generácia rokov 1968, 1989, 1993



Medzi osmičkovými jubileami si zaiste zaslúži oveľa väčšiu pozornosť aj jeden z najtragickejších dní slovenských a českých dejín, okupácia „spojencami“ Varšavského paktu v roku 1968. Zažili sme ju ako dospelávajúci. Neskôr, už v zrelom veku, aj rok nádeje a zmeny 1989. Pokojne by sme sa mohli nazývať Generácia 1968, 1989, ale aj 1993. Lebo už v zrelom veku sme aktívne nielen zažívali, ale aj presadzovali nielen demokratické zmeny v spoločnosti, ale aj ich vyústenie do suverénnej slovenskej štátnosti. Na jej reflexiu i hľadanie optimálnych perspektív by sa malo zamerať oveľa viac vrcholných intelektuálnych aktivít, ako sa doposiaľ stalo i deje.

Okupačný august však nami najhlbšie otriasol, azda ako našich predchodcov, ktorí svoj august zažili príchodom nemeckých okupačných vojsk v roku 1944. Rovnako ako vzostup nádejí pri vzniku prvej slovenskej štátnosti v roku 1939, kedy projekt záchrany a prežitia deformovala a ľudské osudy kaličila nemilosrdná ruka druhej svetovej vojny. Veď s príbehmi nepočetných národov si dobové veľmoci cynicky pohrávali.

Nedávno vznikol pozoruhodný dokumentárny film *Okupácia 1968*. Príležitosť nakrútiť film dostali režiséri i s vojakmi piatich krajín, ktoré nás okupovali. Sovietov reprezentovali výlučne dominantní Rusi, hoci sa agresie zúčastnili aj príslušníci mnohých iných národov Sovietskeho zväzu. Ďalší, ktorí drvili ideu slovanskej vzájomnosti, boli Poliaci a Bulhari. Na južné územia Slovenska, len nevelmi prekračujúce hortyovskú okupačnú čiaru z roku 1938, sa natlačili tanky a obrnené transportéry Maďarov. A iba časť militarizovaných Nemcov v roku 1968 znovu prekračovala české pohraničie, zväčša však zostávala v bojovej pohotovosti neďaleko hraníc.

Rumuni neprišli

Pozoruhodný film, ktorý skúma pocity, postoje, ale aj schopnosť kritikej či skôr nekritickej historickej sebareflexie, možno by obohatili aj postoje Rumunov. Tí sa odmietli pripojiť k okupačným armádam, rovnako ako exotickí Albánci, ktorých však zrejme o to nik ani nežiadal, keďže sa v kritike sovietskeho revizionizmu blížili skôr k čínskym postojom. Málokto zaznamenáva, že po okupácii Česko-Slovenska jednoducho, odvážne a bez trestu z Varšavského paktu vystúpili, nepriamo sa s nami solidarizujú. S juhoslovenským aktom solidarity sme mohli rátať od začiatku, ale po okupácii 1968 aj suverénemu Titovi zvieralo prinajmenej srdce, hoci nemal do činenia s Varšavským paktom. Viac sa obával o svoju ohrozenú suverenitu, a preto sa potichu a takticky na čas stiahol z výrazných prejavov na medzinárodnej scéne.

Prvý, kto akademickejšie otváral pri polstoročnici okupácie 1968 prepletený uzol otázok a problémov, bol Historický odbor Maticy slovenskej. Vedecké kolokvium už mohlo nadväzovať na množstvo textov a monografií, ktoré vznikli k téme nielen v predchádzajúcich desaťročiach a pri jubileách doma, ale aj vo svete. Kým k nám preniknú bližšie informácie o medzinárodnej konferencii v Paríži, ktorá mala širšie hodnotiť celosvetový dramatický pohyb revolučného roku 1968 i s našou účasťou, pod taktovkou Jaquesa Rupnika, pristavme sa pri prvej objavnejšej knihe k tejto

téme, ktorá už na sklonku minulého roka prekvapila prinajmenšom u nás doma. Juraj Alner - 1968 počas rozpadu komunistického režimu: denník novinára (Marenčin PT, 2017), je viac, než len subjektívnym svedectvom o dobovej situácii nekomunistického novinára. Ale i denníka okrajovej politickej Strany slobody – Ľud. Je to značne obohacujúci rozmer knihy, ale podstatné je, čomu pozornosť nevenovali ani historici, ani mediálni vedci: že vo veľmi širokom výbere najvplyvnejších svetových západných médií zaznamenáva fragmenty najvýznamnejších textov o dramatickom dianí v ČSSR. Mesiac po mesiaci, nielen dominantne celý rok 1968, ale aj predchádzajúce predjarie, aspoň z konca roka 1967. Aj smutné dozvuky pookupačnej normalizácie rokov 1969-1989.

Prvýkrát ucelene

Uvádza, že v podobnej šírke viac či menej kvalifikované citáty a analýzy západnej tlače neboli u nás, ale ani nikde inde tak ucelene publikované. Škoda však, že nedokladá aj plné znenie článkov v pôvodných jazykoch i ich dôslednú citáciu, čo uznávam, knihu by čitateľsky zaťažovalo, ale dodalo by jej akademickejši aj hodnovernejší ráz. Prirodzene nereflektuje západoeurópsky ani občiansky a protivojnový pohyb v USA, ako to robí Američan Mark Kurlansky v *Roku*, ktorý otriasol svetom 1968, ako jedinej dostupnej knihy v preklade do slovenčiny, ktorá vyšla v roku 2006. S výraznými sympatiami zaznamenáva aj slovenský dejinný pohyb a náš podiel na reformnom roku.

Podobný je aj Alnerov výrazný prínos. Na početných citátoch dokladuje neoprávnenosť zafixovania udalostí u nás i vo svete len pod pomenovaním Pražská jar. „S pojmom Slovenska sme sa do konca roka 1967 takmer vôbec nestretli, nástupom Dubčeka nastala obrovská zmena: nielenže si svetové médiá uvedomili existenciu slovenského národa a Slovenska, ale mnohé pripisovali zásluhu na zvrhnutí Novotného, a teda aj stalinského režimu práve Slovákom“. Nedospel však k záverom, že by toto obdobie sa malo nazývať česká a slovenská jar, ako to nazýva jeden z najlepších znalcov i aktérov epochy Ivan Laluha, čo akceptovali aj viacerí historici, či núkajúci sa alternatívny variant pražská a bratislavská jar a nielen bezpomlčkovo československá jar. Pripomínal som to aj na spomenutom vedeckom kolégii, hoci v oveľa širšom kontexte reflexie, ako to doteraz urobil napríklad Adam Hudek, tematizujú najmä česko-slovenské vzťahy v západných publikáciách. Veď už aj na ich pozadí sa napríklad Gordon Skilling vyjadroval nielen o „unikátnom nikdy predtým neodskúšanom experimente demokratizácie komunistickej politiky“, čo zaiste nemohlo byť úspešné ani uskutočniteľné, ale aj sympaticky „kritizoval západné analýzy reformného procesu za to, že takmer úplne ignorovali slovenský problém s prípravou federácie.“

Nielen vizionársky, ale aj realistický pohľad na budúcnosť Slovákov v Európe mohol v úplnosti poskytnúť iba koncept Svetového kongresu Slovákov, o čom koniec koncov nás presvedčí monografia, ktorá po dlhom čakaní od konferencie ÚPN, konečne vychádza. Veď potomkovia našich vysťahovalcov a exulanti vychádzali práve z hlbkej a pragmatickej reflexie hľadania východiska z pookupačného šoku roku 1968!

Viliam Jablonický

Ticho po obetiach invázie

Dokončenie z 1. strany

V Pardubiciach vystúpil sestrin manžel so synom a ženy pokračovali v ceste do Prahy.

Opäť išli na nákupy?

Sestra mala zľavu na železnici, oplatilo sa jej to. Večer sa mali stretnúť na stanici v Pardubiciach. Sestrin muž sa ešte vrátil dať jej pusy a kýval im, kým sa vlak nestratil z dohľadu. Keď však vystúpili v Pardubiciach, nikto ich nečakal. Hľadali ich, ale nikoho z rodiny neobjavili, tak vycestovali do Heřmanůvho Městeca a tam sa dozvedeli, čo sa stalo.

Čo sa dozvedeli?

Keď sestrin manžel so synom nadránom vystúpili v Pardubiciach, čakal ich môj brat. Viezli sa k nemu do Heřmanůvho Městeca, ale na jednej križovatke ich zrazil obrnený transporter. Presúvalo sa sovietske vojsko. Na mieste boli mŕtvi môj manžel a manžel mojej sestry, brat vyviazol so zraneniami a sestrin syn s otrasom mozgu. Sestre zostalo päť detí a mne dve. Dvanásťročný syn a polročná dcérka.

Vy ste tam neboli, ako ste sa dozvedeli o tragédii?

Prišli mi to oznámiť policajti. Dcérka celú noc plakala, ja tiež. Utekala som za sestrinými deťmi, tá sa vrátila v nedeľu. Volali sme pohoto-



Pani Loudová (vľavo) so sestrou Helenou v Benátkach. Foto archív

vošť, napichali nám injekcie, aby sme to nejak prežili. Ešte v nedeľu večer som nastúpila do vlaku a cestovala som za bratom a synom sestry, ktorí zostali v nemocnici. V kútiku duše som dúfala, že manžel žije. Najskôr som sa zastavila u policajtov, kde mi dali všetky veci po usmrtených. Ukázali mi aj fotky, no ja som trvala na tom, že ich chcem vidieť. Nechceli mi ich ukázať, že ich najprv musia upraviť, ale ja som trvala na svojom. Dodnes ich mám pred očami, ako boli uložení v tej chodbe obloženej bielymi obkladačkami. Tam som až pochopila, že je koniec. Moja nádej,

že bude dobre, zhasla. Pred piatou ráno som už bola v nemocnici v Hradci Králové pri oboch zranených. Obliekla som sa do modrého, aby som nedala najavo, že tí dvaja sú mŕtvi.

Kto sa vám zatiaľ staral o deti?

Mama. Veď som sa musela postarať o prevoz pozostatkov domov. To vôbec nebola lacná záležitosť a my sme šetrili, na čom sa dalo. Veľmi mi pomohol výpravca na stanici. Sestrin manžel mal železničiarsky preukaz, takže jeho preprava nebola taká nákladná, ale mňa čakali veľké výdavky. Našťastie mi výpravca povedal, aby som sa nebála, že dá ho previezť na svoj preukaz. Aj tak urobil. Všetko vybavil, chladničkový vozeň, všetko. Keď sme sa potom dožadovali, aby sa dopravná nehoda vyšetri- la, povedali nám, že to nejde, lebo boli v tom Rusi. Nuž, nebolo to prvý raz v mojom živote, čo som sa nedozvedela o okolnostiach smrti mojich drahých.

Už ste niečo podobné zažili aj predtým?

Áno. Mala som štyri roky, keď zavraždili môjho otca a hodili ho do studne.

Prečo?

Dodnes nevieme. Nikdy sa vražda nevyšetrila.

Čo robil otecko? Mohol niekomu prekážať?

Robil studne v Zemianskych Kostolčanoch. Bol to hlboko veriaci človek, ako celá naša rodina, ale to by som nepovažovala za dôvod jeho smrti. Zavraždili ho v roku 1952 a zostalo nás šesť detí bez otca. Mali sme ťažký život. Ani pomyslenia na nejaké štúdium. Už po skončení základnej školy som musela ísť robiť. Chcela som ísť na esvéesku do Šurian, ale mama ma stiahla, že treba zarobiť korunky. Až neskôr som si urobila odbornú učňovskú školu koža, guma, galantéria, obuvníctvo a následne som aj zmaturovala. Zamestnala som sa v Partizánskom.



Zo slávnostného zápisu do matriky v Nitre.

Foto archív

A tam ste sa spoznali s budú- cím manželom?

Nie, v Sandriku, kde som sa za-
mestnala a on tam robil pri strojoch.
Bývali sme vo Vrábľoch, neskôr sme
sa presťahovali do Nitry.

Boli ste niekedy na mieste tragickej nehody? Ako vôbec po- lícia uzavrela prípad?

Rok a pol po tragickej udalosti
sme dostali uznesenie Okresnej sprá-
vy SNB v Pardubiciach. Citujem: „Za
tejto situácie, keď sa už taktiež zre-
teľne prejavuje i časový odstup od
doby udalosti, nemožno skutok kva-
lifikovať ako trestný čin, lebo zo skut-
kovej podstaty trestného činu nebol
preukázaný jeden zo zákonných zna-
kov, t.j. zavinenie.“ Takže rok a pol
po nehode sme dostali uznesenie
o tom, že stíhanie za ublíženie na
zdraví sa zastavuje, lebo skutok nie
je trestným činom. Dvaja mŕtvi a dva-
ja zranení a skutok nebol trestným
činom. A my sme chceli aspoň ve-
dieť, ako sa to stalo. No práve to sa
vraj nedalo vyšetriť. Pravdaže sme
niekoľkokrát hľadali miesto tragédie,
lebo vedeli sme, že zomreli pri
družstve obce Starý Mateřov. Roky
som to hľadala a nenašla, až raz išiel
s nami syn a našli sme to miesto.

Syn mal dvanásť rokov, keď prišiel o otca. Ako to prežíval?

Veľmi ťažko. Navyše, všetky ad-
ministratívne záležitosti som musela
chodiť vybavovať do Čiech. Brat sa
veľmi ťažko zmieroval s tým, čo sa
stalo a ešte horšie sestra. Pozýval ma



**Karol Chovan, prvý manžel Alžbe-
ty Loudovej.**

Foto archív

k nemu, aby som prišla na púť. Ja
som mala starosti s rodinou, vôbec
som sa nezaoberala inými vecami,
než tými, čo súviseli s rodinou
a manželovou smrťou. Až keď mi
mama začala dohovárať, aby som iš-
la za bratom na púť, keď ma tak ná-
stojčivo pozýva, vybrala som sa k ne-
mu aj s kamarátkou. A tam som sa
zoznámila s mojím súčasným manže-
lom, ktorý sa v tom čase práve vrátil
zo sedemročného väznenia.

Za čo bol väznený?

Za náboženské presvedčenie.
V roku 1977 odmietol nastúpiť na
základnú vojenskú službu. Bol
jediným synom a keď mu zomrel
otec, ani na pohreb ho nepustili, vraj

kvôli jeho spoločenskej nebezpeč-
nosti. Väznili ho aj v Jáchymove.
V auguste sme sa zoznámili a v ja-
nuári sme sa zobrali. Odvtedy sme
35 rokov spolu. Aj tak to bolo ťažké,
lebo len čo sme sa zobrali, zomrela
mu mama. Potom sa nám narodilo
dieťaťko, zomrelo keď malo štyri me-
siace. Potom sme mali ďalšieho
chlapca, ten mal 6,30 kg keď sa na-
rodil.

**Vaše manželstvá boli vždy
spojené s utrpením kvôli režimu.
Prvý zomrel v dôsledku pobytu
sovietskych vojsk na našom úze-
mí, druhý pykal za svoje nábo-
ženské presvedčenie. Mnohí ľu-
dia však nostalgicky spomínajú
na socializmus. Vy si to zrejme
nemyslíte?**

Určite, veď od malička som poci-
tovala jeho brutalitu. Vyrastala som
bez otca, nikdy sme sa nedozvedeli,
čo sa s ním stalo. Kto ho zavraždil.
Potom manžel doplatil životom na
to, že sme si v roku 1968 dovolili
trochu slobody a môj druhý manžel
je priam exemplárny príklad toho,
ako sa režim vysporiadal s tými, čo sa
odvážili mu vzdorovať.

Odkedy ste členkou organizá- cie politických väzňov a prečo?

Oficiálne od roku 2008, neofi-
ciálne veľmi dlho. Po revolúcii prišiel
manžel o zamestnanie, ťažko sa nám
žilo. Vtedy bol predsedom našej or-
ganizácie pán Dezider Greguš a on
ma pozval. Aby som prišla, že bu-
dem medzi svojimi, bude mi veselšie.
Poznal ma, vedel, že som spoločens-
ký človek, tak som pomáhala, kde
bolo treba. A keď ochorel, prehová-
ral ma, aby som prevzala jeho funk-
ciu. Prekvapilo ma, že môj manžel
nenamietal, hoci on bol politickým
väzňom, ja nie.

Ale režim vám bolestne vstú- pil do života...

Veď hej, ťažko sa nám žilo bez
otca, potom aj moje deti spoznali ži-
vot bez otca. Našťastie som stretla
skvelého muža, ktorý sa stal aj do-
brým otcom mojich detí. V tom čase
som bola taká zničená, že keď som
prišla s dcérkou do škôlky, oslovili ma
stará mama.

Eva Zelenayová



Sestry Alžbeta a Helena na liečení v Luhačovicích.

Foto archív

So študentmi o totalite

Medzi významné protikomunistické vzopätia patrili vzbury občanov proti zatýkaniu kňazov. Došlo k nim od 15. júna do 15. júla 1949 v šesťdesiatich lokalitách. Vzbury v 34 obciach predstavovali trestné oznámenie na 1136 osôb, z ktorých bolo 467 odsúdených. Celková výška trestov sa vyšplhala na 547 rokov.

Udalosti v Levoči v dňoch 25.-26. júna 1949 patrili medzi prvé komunistami vyprovokované. Už 1. júla vyhlásili prvé rozsudky pre zločin vzbury. Mária Vilkovská 10 rokov, Štefan Onderuš 8 rokov, Mária Neupauerová 7 rokov... Medzi obžalovanými bol aj profesor Gymnázia v Levoči Rudolf Jurík odsúdený na 4 roky. A nasledovali tresty pre 43 ľudí, mladistvých nevynímajúc.

Predsedníčka RO PV ZPKO v Prešove Mária Dvorčáková zorganizovala besedu so študentmi, o ktorej do Svedectva napísala pedagogička Gymnázia Janka Francisciho-Rimavského v Levoči, Ingrid Kochová:

„Dňa 25. júna 2018 navštívili gymnázium Janka Francisciho-Rimavského v Levoči vzácní hostia, pani Mária Dvorčáková, dcéra politického väzňa a predsedníčka RP PV ZPKO v Levoči a pán Štefan Novák, politický väzeň, predseda RO PV ZPKO v Košiciach a bývalý absolvent gymnázia Janka Francisciho-Rimavského v Levoči. Prišli so zámerom priblížiť študentom gymnázia obdobie komunistickej totality, neslobody. Jedno rímske príslovie hovorí: „Čo sa nenapísalo, to sa nestalo“. A preto je cieľom ľudí, ktorí to obdobie prežili, mladých ľudí nielen informovať, ale ich aj povzbudiť, aby sa zaujímali o to, čo sa dialo na našom území v čase komunistickej totality.

Na zaujímavej besede s hosťami sa zúčastnili študenti III. A triedy, ktorí sa na hodinách dejepisu oboznámili s udalosťami po februári 1948. Teda s udalosťami nástupu komunistického režimu v Česko-Slovensku, prakticky o sovietizácii republiky, čo znamenalo násilnú kolektivizáciu, prenasledovanie nepriateľov komunistického režimu. Študenti počúvali príbeh politického väzňa,



So študentmi Gymnázia Janka Francisciho-Rimavského v Levoči.

Foto archív

perzekvovaného človeka v čase komunistickej neslobody, osobné svedectvo pána Štefana Nováka. Svojim postojom a konaním sa postavil totalitnému režimu, čím prispel k jeho oslabeniu.

Besedu otvorila pani Dvorčáková a pripomenula študentom významnú udalosť, ktorá sa konala práve 25. júna 1949, teda pred 69 rokmi a vošla do dejín ako Levočská vzbura. Čo do rozsahu patrila k najvýznamnejším udalostiam na Slovensku. Veľa ľudí bolo zatknutých, odsúdených a uväznených. Uväznený bol aj pán Štefan Novák, ktorý prežil päť rokov jáchymovského pekla. Jeho zážitky, ako človeka perzekvovaného, nespravodlivo odsúdeného a šikanovaného štátnou mocou, jeho život a práca v uránových baniach, miesta bývalého pracovného tábora, boli pre študentov veľmi zaujímavé. Aktívne sa zapájali do besedy a svojimi otázkami sa chceli čo najviac dozvedieť od vzácného hosta.

Stretnutie s pánom Novákom bolo zo strany študentov a učiteľov dejepisu hodnotené veľmi pozitívne. Aj v budúcnosti uvítame na našej škole takéto besedy. Veríme, že mladých ľudí aktivizujeme hľadaním nepravosti v komunistickej minulosti a nebude im ľahostajná ani súčasná situácia. Budú schopní nielen vnímať, ale aj aktívne reagovať na aktuálne dianie. Po skončení besedy si pán Štefan Novák prezrel gymnázium, na ktorom študoval, triedu, v ktorej sa učil a stretol sa s riaditeľom gymnázia. Po besede študenti spolu s pani Dvorčákovou a učiteľkou dejepisu pani Kochovou položili kyticu kvetov pri tabuli vo vstupnej lodi Baziliky sv. Jakuba, ktorá pripomína udalosti Levočskej vzbury. Študenti si tak zaspomínali na obete 50. rokov, na ľudí, ktorí obetovali slobodu, životy a ktorí si zaslúžia našu úctu a obdiv.“

Bolo nás jedenásť

Dnes, 20. júna, sme sa stretli všetci členovia výboru trnavskej regionálnej organizácie poslednýkrát pred prázdninami. Predsedníčku pobočky Senica - Skalica pani Bernardínu Sprušanskú zastupovala pani Anna Mária Pardubská a tiež prišiel medzi nás PhDr. Peter Jašek, pracovník Ústavu pamäti národa. Bolo nás jedenásť... ako v tej pesničke.



V trnavskej kancelárii.

Foto archív

Na začiatku stretnutia všetkých privítala predsedníčka RO PV ZPKO v Trnave pani Beata Ďureková a ja som potom poskytla informáciu o tom, čo sme preberali na našej výkonnej rade v Bratislave pred týždňom. Poznačili sme si dátumy a miesta najbližších spoločných akcií: Leopoldov, Žilina, Košice. Hovorili sme aj o takých našich trnavských témach, ako je premiestnenie nášho pamätníka na iné miesto z dôvodu rekonštrukcie okolia pamätníka apod.

Prihovoril sa nám aj pán Jašek. Povedal pár slov o organizačnej zmene v Ústave pamäti národa a reagoval aj na naše otázky. Keďže stretnutie sa konalo pár dní pred Petrom a Pavlom, zažerali sme nášmu prítomnému členovi pánovi Pavlovi Izakovičovi ako aj pánovi Petrovi Jaškovi všetko dobré, hlavne zdravie. Zasadnutie trvalo dve hodiny a všetci sme sa medzi sebou neustále rozprávali, preberali sme "naše" témy, ba i súkromné veci. Skrátka, bolo nám príjemne. Tešíme sa, že sa v septembri zase zídeme.

Jana Masařová

Na návšteve u politického väzňa Karola Ďubeka

Dozorcovia nefárali

V tomto čase som navštívil dnes už 89-ročného politického väzňa Karola Ďubeka. Žije so svojou rodinou v Sečovciach. Mal som vážnu príčinu navštíviť ho. Pán Ďubek totiž prežil časť svojho života s mojím otcom Karolom Vráblom v jáchymovských lágdoch. Dozvedel som sa mnoho zaujímavostí, o ktorých som sa nedočítal ani v knihách, ktoré som dodnes prečítal o politických väzňoch. Rozhovoril sa o živote v lágdoch:

„Keď sme sfárali dole pod zem, kde sa ťažila „smolka“, cítili sme sa slobodní, pretože tam s nami nefárali naši dozorcovia, aby neboli ožiarení uránom. Museli sme splniť normu ťažby, ktorá bola odstupňovaná: pod 100 percent, od 100 do 110 percent a nad 110 percent. Podľa týchto kritérií bolo určených osem platových tried. Ak sa niektorému väzňovi nepodarilo splniť normu na 100 percent, hneď pocítil sankcie. Bola to veľmi ťažká práca. Šachtu viedli Rusi a tí paradoxne chránili väzňov, lebo im išlo o to, aby sa z hlušiny získalo čo najviac uránu. Stalo sa aj to, že Rusi museli vytiahnuť z korekcie väzňa, aby doplnili stanovený počet na výkon prác. Odsúdení vrahovia vo väzničiach organizovali socialistické záväzky. Kto nepodpísal, podpísali za neho a to sa stalo aj mne. V tábore Rovnosť bol veliteľom Albín Dvořák, ktorý mal prezývku „Paleček“, lebo na palci nosil kľúče, s ktorými točil, aby väzňom neustále pripomínal korekciu. Kto sa dostal do korekcie, mal stravu iba každý druhý deň. Bez príčiny bol bitý. Bolo počuť krik a plač. Mňa zbili po päťkách tak, že som musel chodiť na kolenách. V týchto situáciách som sa veľa modlil“.

O mojom otcovi mi povedal, že bol zvlášť sledovaný.



Karol Ďubek

Pracovalo sa aj v nedeľu. Voľné dni boli iba na Vianoce, Veľkú noc, 9. mája a na Veľkú októbrovú socialistickú revolúciu. Môjho otca cez tieto dni izolovali a presúvali ho z tábora Rovnosť do korekcie tábora Svornosť. Vďaka pán Ďubek, za toto svedectvo. Prajem Vám ešte veľa dobrého zdravia a Božieho požehnania.

Juraj Vrábel

člen redakčnej rady Svedectva

V Zliechove spomínali

Udalosti tzv. Katolíckej akcie sa hlboko vryli do spomienok obyvateľov Zliechova. Na pamiatku tých, čo chránili slobodu slova a bránili štátnym predstaviteľom komunistickej moci, aby potrestali kňaza za šírenie listu svojho biskupa, 20. júna usporiadali pietnu spomienku. Slávnosti sa zúčastnili členovia pobočky PV ZPKO Ilava – Považská Bystrica, RO PV ZPKO Trenčín, miestni obyvatelia a hostia.

Predseda pobočky PV ZPKO v Ilave Ing. Stanislav Porubčan v príhovore pripomenul priebeh udalosti z roku

1949, ktoré predchádzali vzbure obyvateľov Zliechova. Spomenul aj smutnú skutočnosť, že 13. mája 2018 zomrela v Košeci posledná priama účastníčka týchto udalostí pani Mária Hrubová.

Starosta Zliechova Ing. Anton Miko konštatoval, že je chválihodné pripomínať si dejinné udalosti vo svetle dnešnej doby. Kyticu kvetov k pamätnej tabuli položila bývalá predsedníčka pobočky pani Hedviga Slivková. Pani Ronecová predniesla básne a zliechovské ženy dotvorili skvelú

atmosféru pietnej slávnosti svojim spevom v krásnom prostredí zliechovskej krajiny pod vrchom Strážov.

Po spoločnej fotografii ukončil slávnosť predseda pobočky inžinier S. Porubčan, poďakoval sa prítomným za účasť a pán farár a pani Štúriková pozvali prítomných na občerstvenie na miestnej fare. Pietna spomienka teda ďalej pokračovala diskusiou na všetky možné témy. Rozchádzali sme sa s dobrým pocitom a sľubom, že sa o rok do Zliechova opäť vrátíme.

Ing. Stanislav Porubčan

Komunizmus nás dobieha

Pätnásteho júna 2018 sa v Kežmarku uskutočnila pietna spomienka za usmrtených na hraniciach v čase bývalého komunistického režimu. Pred štrnástimi rokmi bol v meste pod Tatrami odhalený pamätník usmrtených na hraniciach v rokoch 1948 -1989, pri ktorom sú pochovaní Ondrej Brejka a Milan Dlubač. Boli usmrtení Československou pohraničnou strážou 7. júla 1980 pri pokuse o útek do Rakúska. Každoročnú pietnu spomienku venovanú vyše 400 obetiam na hraniciach pripravilo Svetové združenie bývalých politických väzňov. Vyberáme z príhovoru predsedu SZBPV Františka Bednára:

Siedmeho júla 1980 medzi obeť pribudli aj mladí ľudia Ondrej Brejka a Milan Dlubač. Po 24 rokoch sa nám podarilo splniť pranie otca Ondreja Brejku, aby boli ich telesné pozostatky prevezené z Rakúska na Slovensko. Obaja zahynuli násilnou smrťou, keď mali celý život ešte len pred sebou. Bývalý režim im nedoprial ani len dôstojný pohreb za účasti ich rodín.

Mladí ľudia si dnes už sotva vedia predstaviť, žeby nemohli bez obmedzenia cestovať do zahraničia a rovnako si nevedia predstaviť hranice obohnané ostnatým drôtom, ktoré keby bez povolenia prekročili, stálo by ich to život. Súčasná generácia má dnes iné starosti a tieto tragické osudy im už veľa nehovoria.

Ľudia zabúdajú. Nezabúdajú už len tí, ktorí sa stali obeť ideológie, ktorá nechala v mene štátnych záujmov zabíjať vlastných občanov. Zamat v novembri 1989 pozametal všetky stopy, vinníci ostali nielen nepotrestaní, ale ani nepriznali, že sa dopúšťali zločinov v rozpore so Všeobecnou deklaráciou ľudských práv a slobôd. Rovnako ako nacisti pred Norimberským tribunálom tvrdili, že len dodržiavali rozkazy a platné zákony.

Na rozdiel od denacifikácie, dekomunizácia spoločnosti sa nikdy nekonala a páchatelia si dnes v pokoji užívajú svoje výsluhové dôchodky hrdo tvrdiac, že slúžili socialistickej vlasti. Kresťanské princípy kážu odpúšťať, ale pod podmienkou pokánia a priznania viny. Na jednej strane veľkorysý odpúšťanie, na druhej chladná bezohľadnosť a ľahostajnosť nielen k obetiam a rodinám usmrtených na hraniciach, ale aj k tisícom násilne odvedených a politickým väzňom.

Skúsme sa pri tomto pamätníku zamyslieť čo prinieslo veľkorysý odpustenie bez primeraného odškodnenia obetí a hrubá čiara za zločinmi minulého režimu.

Štátny majetok, ktorý vytvorili celé generácie sa presunul na súkromné účty a do daňových rajov vyvolených a správne prepojených s politickými stranami, ktoré boli práve pri moci. Preto dnes chýbajú peniaze v zdravotníctve, školstve a na dôchodky. K pomyslenej demokracii a návratu k ekonomicky vyspelej Európe nás často viedli tí, ktorí sami demokraciu potierali. V privatizačnej hystérii a honbe za majetkom a kapitálom sa stalo spravodlivé vyšetrenie zločinov nežiaduce. Nevyšetrenie smrti občanov pri pokuse o prechod hraníc a nevyšetrenie smrti kňazov Coufala a Poláka sa stali zlyhaním



Pred pamätníkom v Kežmarku.

Foto archív

právneho štátu a jeho orgánov a k nevyšetreným zločinom komunizmu pribudli nové zločiny ekonomickej mafie neraz priamo prepojenej s politikmi. Vraždy tzv. bielych koní a členov organizovaných mafiánskych skupín, ktoré si rozdeľovali teritórium.

Prvého júna 2018 zomrel bývalý generálny prokurátor JUDr. Jiří Šetina, ktorý sa vo vedení Komisie Federálneho ministerstva vnútra zasadzoval o vyšetrenie zločinov ŠtB a ešte v roku 1993 v rozhovore povedal, **že na vedome neobjasnených zločinoch sa nedá nič demokratického vybudovať!**

Žiaľ, mal úplnú pravdu. Slovenskom nedávno otriasla brutálna rituálna vražda mladého novinára Jána Kuciaka a jeho snúbenice, ktorá je tragickým následkom zlyhania právneho štátu a vnucuje otázku ako možno očakávať vyšetrenie tohto zločinu v štáte, v ktorom sa zakrývajú zločiny komunizmu. Štátu, v ktorom nebol nikto ani len obvinený za smrť vyše 400 ľudí na hraniciach a štátu, v ktorom Generálna prokuratúra Slovenskej republiky na 50 rokov zablokovala spis vo veci dodnes neobjasnenej smrti kňaza tajnej cirkvi Přemysla Coufala v roku 1981. Málokto vie, že prvým novinárom, ktorého smrť nie je dodnes objasnená a jeho telo sa ani nenašlo, bol novinár denníka Práca, Marcel Samuhel, ktorý v 90. rokoch pátral po smrti Přemysla Coufala a napísal kritický článok o postupe Generálnej prokuratúry, kedy dokonca napísal, že ak sa mu niečo stane, nebude to náhoda.

November 1989, mal priniesť lepšiu a spravodlivejšiu spoločnosť a návrat k dodržiavaniu základných ľudských práv a slobôd, či už v náboženskej otázke, slobode slova a slobode pohybu. Bohužiaľ až príliš ľahkomyselne sme sa nechali opíť sladkými rečami o láske a pravde, ktorá zvíťazí nad lžou a nenávisťou a heslá ako „my nie sme ako oni“, umožnili, že k pomyslenej slobode a demokracii nás opäť viedli tí, ktorí totalitnému systému, v mene ktorého zahynulo mnoho ľudí, prisluhovali, a dnes sa pokrytecky hlásia k dodržiavaniu ľudských práv a demokratickým hodnotám.

Opäť pripomínam, že hlas politických väzňov bol po novembri 1989, kedy sa formoval budúci obraz nášho štátu a osudy jeho občanov, nežiaduci. Neboli sme to my, kto urobil hrubú čiaru za obdobím komunizmu a kto umožnil získať ekonomickú a finančnú moc v štáte ľuďom prepojených s KGB a ŠtB, ktorí dnes rozhodujú prakticky o všetkom.

Zhovárame sa s historikom Ivanom Mrvom

Štúr terčom útokov médií

Časopis .týždeň pred rokom uverejnil na titulnej stránke fotografiu Ľudovíta Štúra s gardistickými symbolmi. Nedávno Denník N tiež na titulnej strane uverejnil fotografiu Štúra s fúzikmi v štýle Adolfa Hitlera. V obidvoch prípadoch sa autori usilujú zobrazit Štúra i ďalších slovenských dejateľov ako antisemitov. Čo si o tom ako historik myslíte?

Hoci sa obe periodiká tvária ako seriózne a mienkotvorné v skutočnosti sú mediálnym odpadom a tak ma takéto žurnalistické výkony ani neprekvapujú. Zobrazením Štúra v gardistickej uniforme, či s fúzikmi á la Adolf Hitler denník EN a bodka týždeň len potvrdzujú, že im patrí čestné miesto v mediálnej stoke a nevážia si ani svojich čitateľov, keďže ich prevažná väčšina si predsa len Ľudovíta Štúra ctí. Je známe, že Adolf Hitler a ženské prsia na obálke časopisu vzbudia vždy väčší záujem, ale slabý odbyt oboch tlačovín iste nebol cieľom nechutného grafického hybridu.

Ale teraz vážnejšie, pravdou je, že naši národní dejatelia od 18. storočia boli voči Židom kritickí. Podobný postoj zaujali českí, maďarskí, poľskí aj rumunskí národní intelektuáli nehovoriac o Rakúšanoch. Tzv. antisemitizmus slovenských národovcov počnúc Bajzom a končiac Hodžom a Tisom však živil pomery na Slovensku.

Židovská otázka často zaplňala stránky slovenských novín a publicistických diel. Na jednej strane ich naši dejatelia dávali za príklad zodpovedného prístupu ku vzdelaniu, slúžili ako vzor šetrnosti, striedmosti, vzájomnej súdržnosti a podpory. Zároveň ich kritizovali pre úžeru a zneužívanie ekonomického postavenia. Židia boli od druhej polovice 19. storočia oporou maďarizácie a v tomto období boli hlavnými nositeľmi maďarskej kultúry a jazyka v slovenských mestečkách i mestách, ba i po dedinách. Maďari ich odmenili udeľovaním výhod, obchodných a krčmárskych licencií. Keď

v marci 1895 snem rokoval o recepcii židovského náboženstva poslanec Vizsontai pripomenul svojim kolegom: *...„Tam, kde na míle nepočuť maďarského slova, rodina židovská aj keď nezámožná, nielen sama doma pestuje maďarský jazyk, ale súčasne vstúpuje svojim deťom reč a vzdelanosť maďarskú.“* Tzv. antisemitizmus Ľudovíta Štúra, bola vlastne kritika ich sociálnej supremacie, bol to antisemitizmus sociálny a národno-obranný, nie rasový ani náboženský. Sociálny antisemitizmus považoval aj T.G. Masaryk za oprávnený a potrebný, keď sa podrobnejšie oboznámil so situáciou na Slovensku a vieme, že prvý prezident Č-SR bol voči Židom ústretový.

Matica slovenská podala na časopis .týždeň trestné oznámenie. Jeho šéfredaktor Štefan Hríb však zaútočil na Maticu, že to bola práve ona a Marián Tkáč, „kto v 90. rokoch na Slovensku spoluvytváral mečiarovský režim, naozaj neprajný k nášmu národu, prezidentovi a histórii“. Hríb sa netají tým, že je americkým vlastencom. Dajú sa jeho slová vysvetliť tak, že pod slovom „nášmu“ máme rozumieť „americkému“? Ako mohol byť mečiarovský režim neprajný národu, keď mu vybojoval štátnu samostatnosť?

S odstupom štvrtstoročia je potrebné zdôrazniť, že obdobie, keď na čele vlády stál Vladimír Mečiar, teda roky 1992-1998 s krátkym prerušením, z hľadiska vybudovania štátu aj s ohľadom na ekonomické výsledky bolo veľmi úspešné. Aj zahraniční pozorovatelia ho hodnotili veľmi pozitívne a dokonca hovorili o zázraku, totiž čakal sa krach samostatného Slovenska. Za žiadnych okolností tzv. mečiarizmus nemohol byť neprajný národu, ale naopak. Uvediem aspoň jeden príklad: Za vlády HZDS a V. Mečiara obyvatelia za symbolickú cenu získali družstevné, podnikové a štátne byty do vlastníctva a stali sa tak milionármi. Nie som si istý, či by nasledujúca vláda M. Dzurindu podnikla takýto krok. Čo

povyvádzal poctivý privatizér Bakala s podnikovými bytmi ostravských baníkov nech je odstrašujúcim príkladom.

V období dvoch vlád Mečiara panovala síce vzrušená atmosféra, živá opozícia, tlačou aj tlakom zahraničia, ale sloboda slova a názorov bola na oveľa vyššej úrovni ako je dnes. Nemáta extrémistická sociálna agenda v podobe rôznych LGBTI hnutí atď. Parazitujúce a deštruktívne mimovládne organizácie boli neznámou vecou. Na Slovensku sa dýchalo slobodnejšie a štát bol nezávislejší ako ho máme, žiaľ, dnes. Mečiarizmus je fikcia, prázdny bezobsažný pojem, užívaný tými, čo samostatné Slovensko nechceli a potom krajinu a obyvateľstvo priviedli tam kde sa nachádzame dnes, teda na prah mizérie.

O čom svedčí masívny útok istých médií proti slovenským veličanom?

Účelové a primitívne konštrukcie s cieľom očierniť a dodatočne zdeptať slovenských dejateľov sa v poslednom čase nemnožia náhodne. V konečnom dôsledku ich osnovatelia chcú dosiahnuť, aby sa národ hanbil za národnú minulosť, aby sa jej takrečeno vzdal. A zároveň, aby rezignoval na svoju štátnosť, lebo jedna i druhá boli zločinné. Prvý slovenský štát, to je len arizácia, to sú len perzekúcie a deportácie Židov a nič viac. Niektorí novinári, politici a aj samotný prezident v posledných mesiacoch podsúvajú tézu o zločinných základoch druhej štátnosti: Údajné zavraždenie M. Kováča ml. do Rakúska, výbuch auta R. Remiáša. Stokrát opakovaného účelového obvinenia sa už ťažko zbavíte. A keď už tieto dávnoveké prípady sa pomaly vytrácajú z pamäti, revitalizujeme ich pomocou Gauliederovej samovraždy a zrušením amnestií. Hanbite sa Slováci za štát a za vašu minulosť, radšej na ňu zabudnite. A národ, ktorý rezignuje na štátnosť a na svoju minulosť nemá už ani budúcnosť.

Eva Zelenayová

(Rozhovor vyšiel v skratenej verzii v SNN)

Pokus povstaleckej koalície

Nedávno, 30. júna 2018, vo veku 75 rokov zomrel politológ a publicista **Ing. PhDr. Svätoslav Mathé**, ktorý o.i. pôsobil v Slovenskej televízii, SAV a v Matici slovenskej. Na jeho počesť a malú spomienku uvádzame pár viet z jeho knihy „Pokus povstaleckej koalície“, ktorú vydala Matica slovenská, kde sa snažil nezaujať pátrať po skutočných príčinách a skutočnom priebehu udalostí z augusta roku 1944. **(zb)**

„Povstať proti nemeckému fašizmu je ideologická fráza. Povstať sa môže iba proti jeho nositeľom či predstaviteľom moci, ktorú oni predstavujú a ktorá je v prípade Povstania reprezentovaná jeho brannou okupačnou mocou. Lenže taká tu do 29. augusta 1944 jednoducho nebola. To je objektívny fakt. Branná okupačná moc sa tu začala valiť až po akciách toho druhého, kyjevského povstania.

Prečo Moskva odmietala prvý variant a tým vlastne aj povstanie ako také? Ponajprv preto, že každé územie mimo ZSSR, na ktoré mala Červená armáda vstúpiť, bolo potrebné dobyť iba jej silami, pretože bolo Sovietmi automaticky považované za ich výhradnú sféru vplyvu, ktorú bude potrebné po vojne politicky a mocensky realizovať, ale bez nejakých prejudikácií – či dokonca záväzkov za pomoc – ktoré by sa dohodli s miestnou vojenskou a politickou silou čo má alebo nemá Červená armáda robiť.

Akú úlohu teda zohral ZSSR v Povstaní?

ZSSR bol v tom čase všeobecne považovaný za spoľahlivého spojencu, ktorý niesol najväčšie bremeno vojny v Európe, aby priniesol slobodu národom, ktoré trpeli pod Hitlerovým útlakom. Lenže to je blud. Najväčšie bremeno niesol, ale za iným účelom. Realizovať svetovú revolúciu, a to tak, že hodlal urobiť z týchto krajín svoje gubernie, čo sa konečne aj stalo.

Stalin si jednoducho urobil na Slovensku svoje povstanie. Parašutom dopravení komisári a komandíri zo ZSSR dokázali zorganizovať celé partizánske oddiely. No nie na pomoc Povstaniu, ale

aby tam pripravili revolučné vystúpenie ľudu. Zámerne chceli vyvolať zásah Nemcov, čo sa im aj podarilo. Po 29. auguste sa nepodriadili armádnemu veleniu Povstania a v tom všetkom pokračovali.

Povstanie je dodnes kontroverznou témou, kde sa stala chyba?

Zatiaľ čo fázu vytvárania obrazu o Povstaní robili profesionáli, jeho hodnotenie urobili komunisti bez ohľadu na fakty. Tie ich nezaujímal. A toto hodnotenie naoktrojovali historickej obci prostredníctvom erárnych historikov. **Tým sa fakty o Povstaní dostali do rozporu s jeho hodnotením** čo vyvoláva všetky kontroverzie.

Bolo naozaj takým výdobytkom byť medzi víťazmi? Čo po vojne získali Rumuni oproti Bulharom alebo Slováci oproti Maďarom? Spoločné bolševické jarmo. A ktorý národ bol demokratický a iný nie? A výdobytkom mala byť obnova ČSR, čo bol zjavný anachronizmus, potvrdzuje to dejinný vývoj od roku 1945 až po rok 1993... Slováci boli po vojne už totiž ďalej, národno-emanipačne ďalej. My sme už po roku 1945 naozaj nepotrebovali kurať Prahy.

A čo nová generácia historikov?

Mnohí z nich majú iný pohľad na Povstanie než je ten erárny. Žiaľ, stará garda ani tu nezaháľala, o čom svedčí príbeh skupiny mladých historikov, ktorí sa touto témou zaoberajú. Jednoducho ich z katedry histórie, kde pôsobili na nemenovanej univerzite, vyhnali.

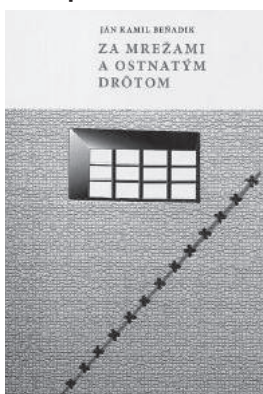
Ako by ste charakterizovali Povstanie?

Na Povstaní je smutné to, že nakoniec prehrali všetci. Hlinkovci zverili v konečnom dôsledku suverenitu štátu Hitlerovi a odbojáři Benešovi a Stalinovi. Ak porovnávame roky Slovenského štátu a roky bolševickej diktatúry, ukazuje sa, že rozhodnutie odbojárov malo ešte tragickjšie následky ako to hlinkovské.“

Ján Kamil Beňadik: Za mrežami a ostnatým drôtom

Organizácia PV ZPKO vydala tohto roku knihu veršov politického väzňa Jána Kamila Beňadika pod názvom **Za mrežami a ostnatým drôtom**. V predhovore ku knižke predseda PV ZPKO Ján Litecký Šveda napísal:

„Možno si ešte pamätáte, ako po nežnej imitácii prevratu takmer unisono znelo z úst komunistických synčekov, že žiadna „šufliková“ literatúra tu neexistovala. Veď oni mohli vydávať všetko, takže ďalej už ani niet čo. Mohli si to dovoliť tvrdiť, pretože dobre vedeli, že vydávanie kníh zostalo (aj s peniazmi) v ich rukách. Takže pred sebou máme spev ponížovaného, no nepokoreného človeka, ktorý pre vydavateľskú branžu vlastne ani neexistoval. Nie je to prvý, a verím, že zďaleka ani



posledný objav takého spontánneho „samizdatu“. Táto poézia možno pre papierového teoretika nespĺňa nejaké bližšie neurčené „vysoké“ literárne nároky. No je v nej to, bez čoho ani tá najbravúrnejšia sofistikovaná poézia nie je poéziou – čistá výpoveď úprimného človeka. A utrpenie jej dáva pečať autenticity. Nakoniec, emeritný pápež Benedikt XVI. povedal, že schopnosť trpieť z lásky k pravde je mierou ľudskosti. Môžeme dodať, že ozajstná poézia je tiež len určitým spôsobom transformovaná ľudskosť. Táto zbierka veršov, aj keď sa vymyká poetickým školám, predsa je len svojou konkrétnosťou spisbou v línii takého básnického bojovníka, ako bol napríklad Andrej Žarnov či niektorými impresionistickými prvkami pripomína katolícku poéziu 40. rokov. Ale literatúra či „literatúra“ tu fakt nie je to podstatné, to hlavné je nefalšované svedectvo z „mŕtveho domu“, so srdcom na dlani. A keďže slovenská inteligencia (aspoň donedávna) vynikala svojou noblesou, je to aj mimoriadne kultivované svedectvo.“

Svet podľa Sorosa



Vzhľadom na to, že v ostatnom čase sa často spomína meno finančného špekulanta a zakladateľa rozsiahlej celosvetovej siete nadácií Otvorenej spoločnosti Georga Sorosa, prinášame našim čitateľom výber citátov z jeho knižky **Vek omylnosti**, ktorú vydalo vydavateľstvo Kalligram v roku 2007. Čísla v zátvorke označujú stranu knižky, na ktorej sa citát nachádza.

Mojím cieľom je spraviť svet lepším. (12)

Svet veľmi potrebuje štátnikov bez štátu. (12)

Ako štátnik bez štátu narážam na viaceré prekážky. Po prvé, nie som naozaj nezištný. Musím sa priznať, že túžim zapôsobiť a to, že sa zúčastňujem na historických udalostiach, mi poskytuje uspokojenie. (13)

...uvedomujem si, že ma nikto nezvolil či nemenoval za strážcu verejných záujmov; tú rolu som si prisvojil sám. (13)

...sieť neziskových nadácií, ktoré som založil, mi poskytuje pevnú základňu znalosti miestnych pomerov, vďaka ktorej si môžem pri rozličných problémoch nárokovať právo, aby ma vypočuli. A ľudia, ktorí vedú tieto nadácie, majú právo zúčastniť sa na politickom živote krajiny, právo, ktoré ja ako outsider nemusím mať. (12)

Uvedomil som si, že nadácie naozaj majú poslanie, ktoré by mohli ďalej plniť aj bezo mňa. Tým poslaním je podpora občianskej spoločnosti pri monitorovaní výkonu vlád. (19)

Založili sme nadácie v Estónsku, Litve a Ukrajine ešte prv, ako sa osamostatnili. Stredoeurópska

univerzita, ktorá mala slúžiť ako centrum intelektuálnych zdrojov pre sieť nadácií, začala s prednáškami, ešte než získala akreditáciu... (67)

Vyčlenil som napríklad 100 miliónov dolárov na zachovanie a reformu sovietskej vedy. Bolo to obdobie hyperinflácie a 500 dolárov stačilo, aby z nich rodina rok vyžila. (...) Program napadli v ruskom parlamente, ale vedci ho hlučne bránili. Duma nakon odhlasovala poďakovanie. (67)

...počas otvárania sa sovietskeho systému, do ktorého som bol zapojený. (190)

Ak preložíť svoju filozofiu do podoby politického zámeru, môžem svoj cieľ definovať ako globálnu otvorenú spoločnosť. Usilujem sa oň v dvoch rovinách. Jedna sa týka svetového poriadku, druhá poriadku vládnuceho v jednotlivých krajinách. (14)

Otvorená spoločnosť znamená takmer to isté ako liberálna demokracia. (73)

Zvrchovanosť je anachronická koncepcia... (15)

Vypracoval som súvislý a vnútorné konzistentný pohľad na svet, založený na dvojčeneckých princípoch reflexivity a omylnosti. (36)

Napríklad vysvetľujem, že pravda nie je taká samozrejma, ako sa domnievali Otcovia zakladatelia, keď podpísali Vyhlásenie nezávislosti. (V USA, poz. E.Z.) Odvtedy sme zistili, že pravdu možno zmanipulovať. (22)

Politickí manažéri zistili, že je účinnejšie obracať sa na emócie ako na rozum. Rámcovanie posolstva vypracoval na umenie Frank Luntz, ktorý je politickým poradcom pravicových organizácií. (44)

Jednotlivci sú najslabšími jednotkami spoločnosti a majú kratšiu životnosť ako väčšina inštitúcií, ktoré od nich závisia. Jednotlivci sami o sebe predstavujú neistý základ pre hodnoty, postačujúce na udržanie štruktúry, ktorá ich pretrvá. No práve taký hod-

notový systém je potrebný na udržanie spoločnosti. (60)

Otec ma naučil, že vo vrcholnom vzopätí revolúcie je možné prakticky čokoľvek. Prvý človek, ktorý vojde do kancelárie riaditeľa fabriky, môže fabriku prevziať; ďalší človek už nájde kohosi na jej čele. Vyzbrojený týmto poznaním, bol som odhodlaný byť tým prvým. (66)

Zastával som intervenionistickšiu politiku v juhoslovanskej občianskej vojne, aby sa skončovalo s porušovaním ľudských práv, ktoré sa tam dialo. (82)

Podporoval som aj intervenciu NATO v Kosove. (83)

Len nedávno sa objavilo nové hnutie, ktoré je namierené proti korupcii vo všeobecnosti a najmä proti prekriatiu zdrojov. (...) Keďže som doň dôverne zasvätený, rád by som naň upriamil pozornosť. (157)

Vedecká metóda bola veľmi úspešná pri štúdiu prírodných javov, ale menej úspešná v spoločenskej sfére. Príroda funguje nezávisle od našich želaní, spoločnosť však možno ovplyvniť teóriami, ktoré sa na ňu vzťahujú. Teórie prírodných vied musia byť pravdivé, aby boli účinné. V spoločenských vedách to neplatí. Existuje istá skratka: teórie môžu ľudí ovplyvniť. (185)

Organická štruktúra spoločnosti sa rozpadla až do bodu, kde jej atómy, t.j. jednotlivci kolujú bez koreňov alebo úzkeho vzťahu. (...) To nevyhnutne neznamená, že ľudia dávajú väčší pozor na vlastníctvo tovaru než na duchovné, umelecké či morálne hodnoty, ale len to, že všetky hodnoty možno redukovať na peňažné podmienky. Vďaka tomu sú princípy trhového mechanizmu dôležité pre také ďalekosiahle oblasti, ako je umenie, politika, spoločenský život, sex a náboženstvo. (198)

Hodnoty sú záležitosťou voľby ako čokoľvek iné. (199)

Ad: Teror nemusí byť len fyzický

Ako to bolo v Skýcove?

V piatom čísle tohto roku sme uverejnili rozhovor s pánom Františkom Poljačikom, ktorý opísal udalosti z detstva, ako si ich pamätá. Vo svojom dome v Trávnici doložil množstvo dokumentov k svojim tvrdeniam. Na rozhovor s ním zareagoval MUDr. Ľubomír Sýkora. Vidno z neho, že na tie isté udalosti, nemusia mať ľudia rovnaké názory. Priami svedkovia udalosti vymierajú a niektoré s nimi odchádzajú do hrobu. List doktora Sýkora uverejňujeme v plnom znení:

Vynútená loajalita

Dedina Trávnica je za Vrábľami, teda bližšie k Maďarsku, smerom na juh. Po Viedenskej arbitráži pripadla do Maďarska spolu s Vrábľami. Hranica bola neďaleko dediny Slepčany. Teda počas celého obdobia Slovenského štátu bola Trávnica súčasťou Maďarska a hranica na Slovensko sa nedala len tak ľahko prechádzať, najmä po Malej vojne, ktorú Maďarsko so Slovenskom prehralo.

Môj nebohý otec bol v tom čase učiteľom v Pavlovciach nad Uhom a ako kapitán vojska na východe, vyprášili maďarských vojakov. Presne kde to bolo, už neviem. Teda Pán Poljačik celý čas bol v Maďarsku a o veciach, ktoré sa diali na Slovensku, nevedel nič, resp. to, čo maďarská tlač o nich písala – samozrejme v nepriateľskom duchu. Navyše sa museli vydávať za Maďarov, lebo inak, ak by sa hlásili ku Slovákom, mohli byť deportovaní na Slovensko. A keďže neboli, tak súhlasili s arbitrážou a maďarizáciou. Toto mi vysvetlil bývalý člen ZPKO Stano Maruniak. Pred pár rokmi zomrel v Leviciach. Celá jeho rodina, ako aktívna v slovenskom duchu, bola deportovaná do Zlatých Moraviec, až do skončenia vojny a obnovenia ČSR. Mnoho vecí mi vysvetlil, čo sa dialo za Slovenského štátu v Zlatých Moravciach a ako po vojne jeho otca národne orientovaného komunisti a partizáni prenasledovali. Určitý čas bol nimi zavretý ako nepriateľ štátu. Lenže ako deportovanému Slovákovi z Levíc a verejne sa národne cítiacemu, mu nič nemohli dokázať, tak ho museli prepustiť. Takto bolo niekoľko desiatok Moravčanov týmito lumpami prenasledovaných. Maruniak mal vtedy šesťnásť rokov.

Klebety ako fakty

V článku sú použité a prispôbené klebety, i keď sa opierajú o niektoré pravdivé skutočnosti, účelovo prispôbené.

Poljačik mohol byť vyučený za kuchára a robiť na vznikajúcom JRD. Lenže vtedy sa v JRD robilo na jednotky, niekedy sa vyplácali aj pol roka neskôr ako boli odrobené a aj na viackrát. A platy boli v 50. rokoch na JRD katastrofálne. Preto väčšina schopnejších chlapov ušla robiť do Čiech, aby finančne zabezpečila svoje rodiny. O tom sa dnes nehovorí,

lebo nemá kto. Takmer všetci pamätníci tohto obdobia sú mŕtvi.

Veď dobre vieme, že v 50. rokoch komunisti pri zakladaní JRD okradli roľníkov o všetko a niektorých aj obesili na výstrahu, aby sa nikto nestaval na odpor.

Nech si nevymýšľa, že 8. novembra 1943 prišli do Trávnice, ktorá bola stále súčasťou Maďarska, „dva ruskí zajatci“. A odkiaľ by prišli, veď v tom čase neboli žiadni Rusi na Slovensku a front bol ďaleko ako od poľského, tak aj od maďarského štátneho územia. Zajatecké tábory na Slovensku neboli a ani v Čechách, ktoré boli súčasťou Nemecka. A pochybujem, a je tiež ťažko uveriteľné, že ak by aj nejakí Rusi ušli z poľských zajateckých táborov, tak prejsť cez celé územie Slovenska, prejsť vtedy hranicami do Maďarska a to do Trávnice, je neuveriteľné a v tom čase prakticky nemožné. Poľsko bolo obsadené Nemeckom a tvrdo represívne spravované a Horthy spolupracoval s Hitlerom, takže z Maďarska sa žiaden Rus nemohol dostať do Trávnice. Veď celé je to nezmysel. Zase si prispôbil útek dvoch Židov z Osvienčimu na Slovensko, ktorí podali svedectvo o Osvienčime.

Nemci sa strážili

Že Nemec popíjal u nich vodku a dal sa hostiť, a že mu ponúkal drahocennosti – zlato, náušnice atď., to sú jeho konfabulácie z choroby. Z vojenského hľadiska, vojaci, a najmä Nemci, nikdy nechodili jednotlivo, ale v skupinách minimálne dvoj až trojčlenných. Nemci nekradli, aspoň tí, čo boli na Slovensku. Navzájom dávali na seba pozor, aby predišli nejakým konfrontáciám, ale len do vypuknutia „Povstania“, potom nastala úplne iná situácia. Na dedinách sa páčila slivovica a terkelica. Kde by v Trávnici počas vojny sa bola zobrala vodka? Viac-menej všade platil obmedzený či plný prídelový systém. Takže táto stať je jeho výmysel, za daných podmienok počas vojny také niečo neexistovalo.

Nemci, ktorí boli na Slovensku, boli väčšinou ako ľahké jednotky, väčšinou oddychujúci a zotavujúci sa z frontu. Počas povstania ich mnohokrát dedinčania volali na pomoc proti partizánom, ktorí bezzodne rabovali dediny od jedla a niektorým ľuďom nič neostalo. Treba aj túto pravdu raz povedať a neospevovať partizánov ako „zlatých ľudí“.

Čo sa týka jeho choroby, tak som presvedčený ako lekárik, že prekonal zápal mozgových blán, alebo zápal mozgu, väčšinou vírusového pôvodu. Takéto ochorenie je doprevádzané poruchou vedomia, teda komatom. Počas choroby a liečby sa hĺbka bezvedomia mení. Teda mohol čiastočne vnímať rozhovory pri vizite či vyšetrení, po vyliečení mu ostali, a on ich interpretuje popísanými stavmi, čo je číra konfabulácia, najmä pri dobrej liečbe v 80. rokoch. Je jasné, že toto ochorenie zanechalo na ňom poruchu pamäti a rozumových funkcií a výsledkom toho sú kkonfabulácie,

ktorými interpretuje stav liečby. Je to stav trvalý. Jeho nikto na svete nepresvedčí, že nemá pravdu, tomu verí a bude sa hádať, že má pravdu. Darmo, aj choroby zanechávajú trvalé mozgové poruchy, ktoré sa nedajú liečebne upraviť. Tak treba hodnotiť celý článok, v ktorom Poljačík prednáša nejaké svoje zážitky.

Pravda o Skýcove?

A teraz čo sa týka Skýcova a jeho vypálenia: o tom Poljačík v tom roku 1945 v Trávnici nemohol mať ani poňatie, čo udáva, to sú jeho konfabulácie.

Keď stál front na Hrone asi dva mesiace, tak v Zlatých Moravciach sa malá nemecká jednotka pripravovala na obranu proti príchodu Rusov. Vyťali všetky stromy pri Žitave a Žitávke od železničnej stanice v Zlatých Moravciach až po Tesáre, po betónový most cez Žitavu. Od starého otca si prišli vypýtať reťaze. Zobrali všetky, čo mal. Nekradli, pýtali si. Ľudia im dali, čo chceli, lebo sa ich báli. Podobne brali reťaze u ďalších. Potrebovali ich na upevnenie výbušnín, ktorými vyhodili most cez Žitavu. Nemalo to zmysel, lebo smerom po toku Žitavy bol prechod (brod) pre vozy, ktorým vozy cez žatvu prechádzali, lebo na moste mali málo miesta. Zároveň tam napájali dobytok. Lenže rozkaz je rozkaz, aj keď nemá zmysel. A týmto prechodom cez Žitavu mohli poľahky prechádzať autá aj tanky. Takto čakali Rusov.

Lenže Rusi prišli od Vrábľov, teda z juhu, a nie od východu, ako Nemci očakávali. Prepadli ich od boku a chrbta a na to neboli Nemci pripravení. Preto malá časť pokračovala ďalej po starej ceste do Nitry a väčšina cestou na Skýcov a Topoľčany. O tomto ich ústupovom postupe ďalej neviem.

Na Skýcove, lepšie pred Skýcovom sa im postavili na odpor partizáni. Na čele nemeckej kolóny boli sajdky. Dali jednu dávku z guľometu po partizánoch a tí sa rozprchlí ako vrabce. Na Skýcove ich bolo osem až desať a zdržovali sa pri nejakej hájovni, kde presne, neviem.

V dedine Skýcov sa Nemcom postavili štyria dedinskí „vrčkoši“, s ktorými urobili hneď poriadok. Čo, to neviem. Samozrejme dedinčania ich chránili, Nemcov prosili, aby im nič nerobili, že nemajú rozum. Nevie, ako sa to skončilo, lenže počas týchto handrkovačiek s Nemcami sa po dedine rozšírilo, ale kto to bol, nevieme, že keď si teraz dedinu podpália a zvalia to na Nemcov, nová vláda po obnovení ČSR im

dá peniaze na výstavbu novej dediny. Kto si podpáli dom či viacerí tak urobili, sa nevie. Boli to domy blízko seba so slamenými strechami. Takže oheň sa ľahko širil z domu na dom. To sa nedalo uhasiť. Zhorela väčšina dediny. Po obnovení ČSR dostali dedinčania nenávratnú finančnú pomoc od vlády a postavili si nové domy.

Kde je pravda?

Priami svedkovia tejto udalosti sú mŕtvi, ja mám 73 rokov a teda nejaký 15-ročný pamätník už prakticky nežijú, z ktorých by niektorý vedel dať popis týchto udalostí.

Toto som ako desaťročný chlapec, keď som pomáhal starému otcovi robiť cez prázdniny vo vinici, počul od desiatok chlapov, v tom čase 60-ročných i viac. Cez obed, keď oddychovali, sa schádzali a o tomto rozprávali tak, ako som to popisal. Aj môj nebohý otec o tom takto hovoril, podobne nebohý učiteľ Barna a ďalší ich vrstovníci. Dôkaz o tom nemám, mŕtvi svedčiť už nemôžu. Staré kroniky komunisti zlikvidovali a udalosti boli prepísané v ich duchu a im vyhovujúcim potrebám. Ostáva na každom, či to uzná alebo tomu neuverí.

Vonkoncom, prečo by Skýcovčania po masívnej štátnej podpore hovorili niečo iné, ako že Nemci vypálili dedinu. Pýtal som sa niektorých na tieto udalosti, najmä mladých. Nikdy o tom, čo ja hovorím, nepočuli.

Skýcov bol vypálený 16. marca 1945. Zlaté Moravce Rusi aj s mladými Rumunmi obsadzovali do 26. marca 1945, prípadne do 28. marca 1945. Neboli tu žiadne boje, lebo sa tu nenachádzal ani jeden nemecký vojak. Takže desať dní pred príchodom Rusov do Zlatých Moraviec bol Skýcov vypálený. Aj z toho vidieť, že Nemci nečakali na vojenské stretnutie s Rusmi a predčasne opúšťali svoje postavenia.

Čo sa týka postrieľania mladých Nemcov Rusmi, tak toto sa rozpráva v Mlyňanoch, Tesároch, Chyzerovciach a ešte v niekoľkých dedinách. Spôsob podania je rovnaký. Ale či sa to skutočne v každej dedine stalo, nemám dôkazy. Ide len o ústne podanie.

Preto som to tak podrobne opísal, lebo Poljačík o niektorých pravdivých udalostiach svojsky konfabuluje. Ale to isté môžu povedať o mne, lebo dôkazy o tom nemám, ľudia čo to rozprávali, dnes už nežijú.



Vypálená dedina Skýcov

Prerušená cesta

Na východnom Slovensku jestvuje najvyššia koncentrácia príslušníkov Gréckokatolíckej cirkvi. Iba v okrese Trebišov bolo v 50. rokoch prenasledovaných 29 kňazov. Jedným z nich bol **otec Michal Hospodár** starší. Narodil sa 8. októbra 1926 v Šamudovciach, v michalovskom okrese. Jeho otec bol roľníkom a dlhé roky pôsobil ako kantor v miestnom gréckokatolíckom chráme. Pochádzal z piatich súrodencov a ako jediný syn od detstva privykal pri otcovi k tvrdej roľníckej práci. Štyri triedy meštianskej školy absolvoval v Michalovciach. Po maturite na Učiteľskej akadémii, ktorú úspešne ukončil v roku 1948 v Michalovciach sa prihlásil na štúdium posvätnéj teológie do eparchiálneho seminára v Prešove. Po skončení štvrtého semestra bolo zo známych dôvodov v roku 1950 jeho štúdium prerušené a seminár i fakulta rozpustené. Po krátkom čase dostal povolávací rozkaz na výkon základnej vojenskej služby do Libavy na Morave. Ako inak, do PTP, kde manuálne pracoval vyše tri roky.

Po návrate domov v roku 1953 sa zamestnal v staveb-

ných firmách a zmaturoval na stavebnej priemyslovke. V roku 1963 sa oženil a v roku 1968 sa znovu zapísal na pokračovanie štúdiá posvätnéj teológie v Košiciach. Žiaľ, bolo to iba krátke uvoľnenie a znovu nastúpilo zostrenie politických pomerov. V ťažkých rokoch reálneho socializmu sa zapojil do života podzemnej cirkvi a 12. októbra 1974 neverejne prijal sviatosť kňazstva v kruhu svojej rodiny. Svoje kňazstvo realizoval ticho a nenápadne doma pri slávení sv. liturgie, pritom bol neustále pevne spojený s trebišovským farským spoločenstvom a jeho farárom – dekanom o. Jurajom Kocákom. Až do nežnej revolúcie bol aktívnym členom a pomocníkom pri speve vo farnosti Trebišov.

Po roku 1990 dostal dekrét od sídelného biskupa Jána Hirku do farnosti Okružná v prešovskom okrese, kde bez výhrad nastúpil 1. októbra 1990. V roku 1996 ho preložili do farnosti Zbehnov na Zemplíne. Pri starostlivosti o duše sa s veriacimi pustil do novej úlohy – stavať vlastný gréckokatolícky chrám v Malých Ozorovciach. Vďaka obetavosti veriacich a jeho povzbudeniu a dobrým radám bol chrám za neuveriteľne krátky čas vybudovaný. Posledné roky zaslúženého odpočinku prežíval v Trebišove. Zomrel v roku 2005.

(red)



Kultúrne leto v Bratislave je príležitosť zhladiť zaujímavé programy v netradičnom prostredí. Letná čítareň U červeného raka začiatkom júla patrila rodine nášho predsedu Jána Liteckého Švedu, ktorý nie je len vyštudovaným elektrotechnickým inžinierom, spisovateľom a predsedom našej organizácie, ale aj zakladateľom bluesovej kapely Víťazný traktor. Hrá a spieva na známych európskych bluesových festivaloch a v ostatnom čase tvorí so svojou dcérou Ulrikou a synom Jánom rodinnú kapelu. Začiatkom júla sa predstavili bratislavskému publiku.

(zl)

AKTIVITY PREDSEDNÍCTVA PV ZPKO

■ V projekte na rok 2018 sme žiadali Ministerstvo obrany SR o poskytnutie dotácie na dobudovanie Ústredného pamätníka popraveným a umučeným väzňom komunizmu a veteránom III. odboja. Na pamätníku doteraz chýba ešte asi 100 zistených mien obetí, čo predpokladá päť až šesť tabúl ak sa má zachovať identický ráz pamätného miesta.

Skromne sme žiadali o grant len na tri tabule (9 390 EUR) spolu s ďalšími aktivitami súvisiacimi s odhalením nových troch tabúl na štátny sviatok 17. novembra. Zaujímalo by nás či si komisia vôbec preštudovala našu žiadosť, keďže nám prideliť 2.000 EUR, čo nestačí ani na jednu(!) tabuľu. Takúto „pomoc“, vzhľadom na našu finančnú situáciu, sme museli nakoniec odmietnuť.

Je to dehonestujúci prístup „komisie“ k veteránom

a účastníkom III. odboja. Musíme, žiaľ, opätovne skonštatovať smutný fakt, že druhá Slovenská republika ani v 25. roku svojej existencie nemá a ani tak skoro nebude mať dobudovaný ústredný pamätník obetiam komunistickej totality... Pri tejto príležitosti sme napísali list ministrovi obrany Petrovi Gajdošovi, kde o.i. píšeme, žeby sme privítali aj osobný rozhovor k tejto téme.

■ **Podobný záujem o politických väzňov prejavuje aj ministerstvo školstva.** Predseda našej organizácie mal s pani ministerkou Martinou Lubyovou dohodnutý termín rokovania ešte na 12. marca. Keďže zhruba v tom čase začali na Slovensku protivládne demonštrácie, mali sme pochopenie pre zrušenie termínu. Demonštrácie sa už dávno skončili, no odvtedy pani ministerku jej sekretariát úspešne zatajuje. Žeby o tom pani ministerka nevedela?

STALO SA V JÚLI A V AUGUSTE

29. júna – 3. júla 1995 na pozvanie Konferencie biskupov Slovenska, prezidenta SR a predsedu vlády SR pápež Ján Pavol II. vykonal päťdňovú pastoračnú návštevu v Slovenskej republike. Navštívil Bratislavu, Nitru, Šaštín, Košice, Prešov, Levoču a Vysoké Tatry.

1. júla 1947 na tradičnej púti na Mariánskej hore v Levoči, tentoraz s mnohými križmi, sa zúčastnilo vyše 130 000 veriacich. Táto púť sa stala každoročnou manifestáciou viery a nepriameho protestu proti bezbožnému režimu napriek všetkým prekážkam, ktorými sa komunisti usilovali znemožniť, alebo aspoň obmedziť tento prejav viery a nádeje slovenských katolíkov.

3. júla 1945 SNR vydala nariadenie o prepúšťaní osôb štátne nespohľadlivých zo súkromných služieb.

3. – 4. júla 1945 bolo z katolíckeho univerzitného internátu Svradov v Bratislave uväznených 64 študentov.

7. júla 1946 vedenie Benešovej Národnosocialistickej strany vypracovalo tajný dokument – Memorandum o Slovensku, v ktorom dopodrobna rozviedlo plány na duchovnú a mocenskú asimiláciu a etnicko-politickú likvidáciu slovenského národa.

11. júla 1951 Národné zhromaždenie schválilo zákon o ochrane štátnych hraníc. Na tomto základe pohraničná polícia mohla strieľať do občanov, ktorí sa pokúšali odísť z hranice štátu.

14. júla 1949 Štátny súd v Bratislave na základe obžaloby prokurátora Ondreja Ujhelyiho zo dňa 22. mája 1949 odsúdil 6 mladých Slovákov členov Bielej légie, ktorej cieľom bolo obnovenie slovenskej štátnosti. Augustín Lednický ako vedúci skupiny bol odsúdený na trest smrti a bol aj popravený. Na doživotné väzenie boli odsúdení dvaja 21-roční Milan Michal Biščo a Štefan Erlach; Anton Petrek dostal 25 rokov a Ján Ganišin 15 rokov väzenia. (Pri novom súdnom konaní na Krajskom súde v Banskej Bystrici 6. septembra 1990 boli rozsudky zrušené a všetkých uznali za nevinných.)

14. júla 1950 vládny nariadením č. 112/1950 komunistická vláda zrušila všetky diecézne semináre (cirkevné školy pre prípravu na kňazstvo) aj rehoľné vysoké školy bohoslovnia a zriadila na Slovensku jediné bohosloveckú vysokú školu, ktorú nazvala Rímskokatolícka cyrilometodejská (sic!) bohoslovecká fakulta v Bratislave. Dôzor nad touto fakultou zverili štátnemu úradu pre cirkevné veci.

17. júla 1960 vo väzení v Leopoldove zomrel utýraný gréckokatolícky prešovský biskup Pavol Peter Gojdič. Pápež Ján Pavol II. ho v roku 2001 vyhlásil za blahoslaveného mučeníka, ktorý podstúpil smrť za svoju vieru.

17. júla 1992 SNR schválila Deklaráciu o zvrchovanosti Slovenskej republiky, ako základný dokument suverénnosti štátu slovenského národa.

20. júla 1950 začala Štátna bezpečnosť deportovať aj diecéznych kňazov, najmä farárov, zo všetkých krajov Slovenska do koncentračného tábora v Mučeníkoch (neskôr – že by aj preto? – premenované na Sládečkovce). Za týždeň tam deportovali vyše 150 kňazov.

21. júla 1948 bola zákonom č. 213/1948 zlegalizovaná protiprávna činnosť Akčných výborov. Jej výsledkom bolo medzi iným prepustenie 28 000 občanov zo štátnych a verejných služieb, vylúčenie z vysokých škôl asi 7 000 študentov a nepriamo aj začiatok mohutnej emigračnej vlny, ktorá do roku 1950 priviedla asi 25 000 občanov k tomu, aby hľadali útočisko v západných krajinách, neraz s rizikom straty vlastného života.

28. júla 1914 Rakúsko-Uhorsko vypovedalo vojnu Srbsku. To bol začiatok prvej svetovej vojny. Podľa odhadov sa postupne zúčastnilo na vojnových operáciách asi 400 000 Slovákov.



4. augusta 1965 zomrel spišský biskup Ján Vojtášák v nemocnici v Říčanech pri Prahe.

12. augusta 1919 na zhromaždení v Žarnovici Andrej Hlinka predstavil text Pittsburskej dohody.

13. – 15. augusta 1933 sa v Nitre konali veľké Pribinove slávnosti na predpokladané 1100. výročie posvätenia prvého kostola na Slovensku, ktorý dal postaviť knieža Pribina.

K zhromaždených desaťtisícom veriacich prehovoril z tribúny Andrej Hlinka, ktorý slávnostne vyhlásil: „Slováci už na úsvite dejín Slovanov mali svojho vladára Pribinu. Boli sme teda už vtedy národom slobodným, samobytným, svojráznym, národom kresťanskej a slovenskej kultúry. Kým iné národy slovanské v tých časoch nedospeli ešte k dostatočnej kresťanskej vzdelanosti, my, Slováci, žili sme už ako národ kresťanský a slobodný.“

20. – 21. augusta 1968 vojská piatich komunistických štátov Varšavskej zmluvy bez vypovedania vojny vtrhli v noci do Československa, obsadili jeho územie a zmocnili sa kontroly štátu.

22. augusta 1936 maďarský ríšsky správca Miklós Horthy počas svojho stretnutia s kancelárom Nemeckej ríše Adolfom Hitlerom zdôraznil, že „predovšetkým treba zničiť Československo (...) Verím, že naša nádej nie je neopodstatnená a že v prípade spomenutého úroku v krátkom čase obsadíme celé územie Horného Uhorska.“

23. augusta 1945 SNR vydala nariadenie č. 105/1945 o zriadení pracovných táborov pre osoby odsúdené na základe retribučného súdnictva.

29. – 31. augusta 1950 komunistický režim realizoval tzv. Akciu R, ktorá znamenala násilné deportácie veľkej časti rehoľných sestier zo 137 slovenských kláštorov do 16 koncentračných táborov.

30. augusta 1944 prezident SR Jozef Tiso vo svojom rozhlasovom prejave zdôraznil, že „slovenská štátna samostatnosť sa zrodila z nepopierateľného prirodzeného práva slovenského národa na vlastný život“.

31. augusta 1944 vojenské vedenie povstalcov v Banskej Bystrici žiadalo Československé ministerstvo národnej obrany v Londýne o bombardovanie Bratislavy.

PRIPOMÍNAME SI

Vzácné životné jubileum 93 rokov oslávil 27. februára 2018 Jozef Nemlaha z Dubnice nad Váhom. Oslávenca sme neuvěřnili v čísle 3/2018 za čo sa mu ospravedľujeme.

V júli si pripomíname významné životné jubileá týchto našich členov a sympatizantov. Spomínáme aj na tých, ktorí sa tejto slávnosti nedožili.

55 rokov

Ivan Slámka, Ilava 20.7.1963

60 rokov

Marián Lacko, Žilina 13.7.1958
Jozef Halko, Rajec 9.7.1958
Júlia Vojenčíaková, Nitra 16.7.1958
Anna Plesníková, Nitra 20.7.1958

65 rokov

Jozef Herman, Svätý Jur 30.7.1953
Kamil Bednár, Trstená 17.7.1953
Mária Tureková, Jablonov 2.7.1953

70 rokov

Elena Zelenayová, Bratislava 7.7.1948
Jozef Vojtek, Bratislava 25.7.1948
Antónia Halenárová, Bratislava 16.7.1948

80 rokov

Ing. Janka Ďuricová, Heľpa 12.7.1938

81 rokov

Magdaléna Sotáková, Trebišov 21.7.1937

82 rokov

Marta Šinálová, Medzibrodie nad Oravou 13.7.1936
Anna Vavrová, Hlohovec 26.7.1936
Mária Jančíková, Spišské Podhradie 5.7.1936
Gejza Laktiš, Topoľčianky 13.7.1936

84 rokov

Adolf Jača, Bernolákovo 13.7.1934
Alfonz Kosa, Žilina 31.7.1934
Olga Butalová, Michalovce 19.7.1934
Stanislav Bidžovský, Tvrdosín 15.7.1934
Margita Hagenová, Bratislava 28.7.1934

85 rokov

Jakub Novák, Krompachy 22.7.1933

86 rokov

Olga Keplová, Martin 19.7.1932
Štefan Maďar, Borský Sv. Jur 31.7.1932
Pavol Šandorfi, Trenčianska Teplá 1.7.1932

87 rokov

Elena Strašitáková, Senkvice 3.7.1931
František Boža, Humené 15.7.1931

90 rokov

Anna Zacková, Beluša, Visolaje 29.7.1928

91 rokov

Michal Pavlík, Plechotice 28.7.1927

92 rokov

Viliam Žofčík, Rudina 23.7.1926

97 rokov

Olga Telgárska, Bratislava 29.7.1921

V auguste si pripomíname významné životné jubileá týchto našich členov a priaznivcov. Spomínáme aj na tých členov, ktorí sa tejto slávnosti nedožili.

45 rokov

Radovan Ottmar, Trnava 21.8.1973

55 rokov

Roman Jesenský, Košice 5.8.1963
Tomáš Konc, Bratislava 24.8.1963

70 rokov

Štefan Herényi d.p., Bratislava 27.8.1948

75 rokov

Jelena Boboková, Banská Bystrica 5.8.1943
Mária Balážová, Nitra 22.8.1943

80 rokov

Mária Ožvoldová, Gajary 14.8.1938
Anton Papfy, Michalovce 31.8.1938

81 rokov

Marta Malášková, Malacky 25.8.1937
Ružena Putnoková, Banská Bystrica 2.8.1937
Mária Šidová, Ružomberok 2.8.1937
Anna Petriková, Topoľčany 29.8.1937

82 rokov

Cecília Tarnóczyová, Nováky 28.8.1936
Michal Šustek, Žarnovica 20.8.1936

83 rokov

František Kvanta, Hlohovec 7.8.1935
Štefan Novák, Košice 8.8.1935

84 rokov

Jozefa Belicová, Pezinok 23.8.1934
Karol Körnocy, Žiar nad Hronom 23.8.1934

85 rokov

Martin Drahoš, Plavecký Štvrtok 1.8.1933

86 rokov

Emília Ilončíaková, Pruské, Bohunice 8.8.1932
Jozef Melek, Námestovo 17.8.1932
PeaDr. Elena Súlová, Trnava 15.8.1932
Ladislav Geró, Nitra 7.8.1932

87 rokov

Ružena Závradská, Gajar 31.8.1931

88 rokov

Viera Marušková, Martin 30.8.1930
Milan Tunega, Trenčín 16.8.1930
Pál Sebok, Štítnik 28.8.1930
Vojtech Brázdovič, Bratislava 30.8.1930
Anna Viteková, Žilina 9.8.1930

89 rokov

Helena Hlubocká, Boleráz 17.8.1929

90 rokov

Mária Červenká, Nitra 24.8.1928

93 rokov

Martin Markuliak, Bratislava 23.8.1925

98 rokov

Magdaléna Lofajová, Bratislava 26.8.1920

99 rokov

Ondrej Chromčo, Bugľovce 29.8.1919

Jubilantom srdečne blahoželáme

ART FILM FEST Košice

V dňoch 15. - 23.6.2018 sa v Košiciach uskutočnil 26. ročník filmového festivalu ART FILM FEST Košice. Celé historické jadro mesta a jeho prilahlé časti, kiná, kaviarne, reštaurácie, bary žili týmito udalosťami. Art film fest má 5 spoluorganizátorov a až do výšky 85 percent je financovaný EÚ. Štát prispieva 10 percentami a 5 percentami prispieva mesto. Festival finančne podporil aj Audiovizuálny fond MK SR. Podujatie má aj generálneho reklamného partnera, 5 hlavných partnerov, pridelené oficiálne auta festivalu, festivalový hotel, logistického partnera, festivalového prepravcu, 14 reklamných partnerov, 7 oficiálnych dodávateľov, 5 hlavných mediálnych partnerov, 15 mediálnych partnerov, 21 partnerov a 9 produktových partnerov.

Riaditeľom festivalu je slovenský herec Milan Lasica. Festival má k dispozícii 7 premietacích kultúrnych stredísk, dokonca aj 2 premietacie vlakové súpravy na železničnej trase Košice - Bratislava. K festivalu patria výstavy, panelové diskusie či koncerty. Filmové žánre tvoria dokumentárne, animované, hrané a experimentálne filmy. Sú to filmy pre generáciu narodenú po roku 1989, ktorá nezažila obdobie budovania socializmu. Toto obdobie priblížil divákovi len nesúťažný krátky film pod názvom AUGUST 1968. Na tomto festivale NEBOL premietnutý ani jediný film o bývalých politických väznoch komunizmu na Slovensku do roku 1989 a o ich súčasnom postavení v štáte, spoločnosti!

Mikuláš Tóth

PRISPELI NA ČINNOSŤ

JUDr. Peter Brňák, Bratislava	50 EUR
MUDr. Dagmar Pechová, Bratislava	10 EUR
MUDr. Ivan Galvánec, Nitra	200 EUR
Ing. Mária Branišová, Bratislava	8 EUR
Peter Brodňanský s manželkou, Košice	15 EUR
Richard Brodňanský s manželkou, Košice	15 EUR
Helena Takáčová, Košice	5 EUR
Ing. Milan Baričák, Nová Dubnica	20 EUR
Jozef Panáč, Hvozdnica	2 EUR
Šándor, USA	82 EUR
Juraj Vrábel, Sabinov	20 EUR

Darcom vyslovujeme úprimné poďakovanie

Ďakujeme, pán Kalafut

Hoc neskôr, ale predsa týmto oznamujem, že môj otec Dr. František Kalafut, CSc., jeden z už mála preživších obetí politických perzekúcií 50. rokov, nás 19. apríla 2018 navždy opustil, odišiel do večnosti ... Náhle, neočakávane bez ohlásenia ...

Nuž, neodišiel mi "len" otec, bývalý politický väzeň, ale skutočne mimoriadne vzácny, pracovitý a inteligentný človek, ktorý sa nedal zlomiť nastupujúcou komunistickou diktatúrou 50. rokov. Odišiel človek, ktorý nikdy nezačínal vetu slovom JA, ale vy, oni, ony. Človek, ktorý sa plných 45 rokov venoval medicínskemu výskumu a liečbe rakoviny. František vždy, celý svoj neľahký, ale o to viac plodný a zmysluplný život zasvätil pomoci a obetavosti v prospech druhých. Sám sebe už ale pomôcť nedokázal ...

S nesmiernou úctou a vďakou, ako za seba, tak i za mnohých, ktorým náš milovaný František vo svojom obetavom a plodnom živote pomohol.

ĎAKUJEME!

Ing. Rastislav Kalafut, syn



ROZLÚČILI SME SA

† Vo veku 89 rokov, 13. mája 2018, zomrela **Mária HRUBOVÁ** z Košeci, dlhoročná členka RP PV ZPKO Ilava. Posledná rozlúčka sa konala 16. mája 2018 v rímsko-katolíckom kostole v Košeci. Obradu sa zúčastnili predseda pobočky Ing. Stanislav Porubčan a pani Hedviga Slivková.

† Vo veku nedožitých 93 rokov, 1. júna 2018, zomrel **Ľudovít PAULOVÍČ**, dlhoročný člen RP PV ZPKO Nitra. Posledná rozlúčka sa konala 12. júla 2018 na Mestskom cintoríne v Nitre. Obradu sa zúčastnili predsedníčka regionálnej organizácie Alžbeta Loudová a členky Janka Verešová a Eva Sopóciová.

Pozostalým vyslovujeme úprimnú sústrasť



Knihkupectvo Svojet
Predajňa vydavateľstva MS



Dunajská 18
Līga Pasáž
811 09 Bratislava

Telefón: 0903 946 718
Email: kniha.svojet@gmail.com
Web: www.svojet.sk

● **Malé knihkupectvo Svojet** v bratislavskej Lige pasáží ponúka knihy, ktoré inde nekupíte. Historickú, vlasteneckú literatúru bez politickej korektnosti, zborníky, kalendáre a časopisy vrátane Svedectva. Otváracie hodiny v pondelok až štvrtok sú od 10.00 do 13.00 a od 13.30 do 16.30, vo štvrtok do 17.30 hod. V piatok od 9.00 do 13.00 a od 13.30 do 14.30 hod. Informácie na 0903 946 718.

■ **Úradné hodiny v kancelárii Predsedníctva PV ZPKO v Bratislave na Obchodnej ulici č. 52 sú v pondelok a v stredu od 9.00 hod. do 13.00 hod.**

Upozorňujeme našich členov, že mimo úradných hodín sa telefonicky nedovolia do kancelárie Predsedníctva PV ZPKO.

Výzva

Vážení členovia PV ZPKO, sympatizanti, priatelia. Naša organizácia dlhodobo zápasí s neštandardnou situáciou, keď pripravuje plány svojej činnosti bez krytia finančnými prostriedkami. Nedostatok peňazí nás núti obrátiť sa na Vás s výzvou o pomoc. Vydávanie Svedectva nie je ďalej možné zabezpečiť z prostriedkov štátnej dotácie, preto sa obraciam na Vás s prosbou, vyhľadať vo Vašom okolí potenciálnych sponzorov nášho časopi-

su. Ak nebude vychádzať, akoby sme stratili nástroj prezentácie vlastného jestvovania. Azda neprajníci by sa tomu aj potešili. Veríme však, že sa nájdú podporovatelia ideálov, za ktoré sme trpeli, a ktoré hodlame aj naďalej chrániť a obhajovať. Záujemcovia o pomoc pre naše Svedectvo môžu poslať svoj príspevok na **číslo účtu: SK74 3100 0000 0040 0012 8109, BIC: LUBASKBX, alebo sa kontaktujú na tel. číslach 0902 199 429 a 0905 737 790.**

Darcom úprimne ďakujeme.

Vedenie PV ZPKO a časopisu Svedectvo

ČVS:VV - 234/81

V Pardubicích 17.3.1985

U S N E S E N Í

Podle § 172 odst. 1 písm. b/ trestního řádu se trestní stíhání v trestní věci dopravní nehody se smrtelným zraněním Karola CHOVARA, nar. 15.7.1942, bytem Nitra, Dlhá čp. 7 a Františka HENCZE, nar. 11.7.1938, bytem Vikas čp. 153, okres Nové Zámky, a zranění Jozefa GÉCI, nar. 18.4.1952, bytem Heřmanův Městec, 5.května čp. 65 okres Chrudim, spočívajícím ve zlomenině česky vpravo, zhmoždění pravého ramene, zhmoždění krční páteře, oděrkách na tvářích, pravém koleni a rameni a Stanislava HENCZE, nar. 9.10.1964, bytem Vikas čp. 153, spočívajícím ve zhmoždění hlavy, oděrkách na čele a zhmoždění pravého ramene, k nimž došlo dne 15.8.1981 kolem 04.30 hodin na křižovatce silnic Pardubice - Heřmanův Městec a Barchov - Starý Měteřov, okres Pardubice při střetu osobního automobilu Tatra 603 SPZ CRB 85-19, řízeného Jozefem Gécí, s vojenským vozidlem BTR 60 Pb č. 307, řízeným voj. Sovětské armády Sergejem Kravčenkem, nar. 25.2.1963, přech. vojenská posádka Vyseké Mýto, stíhané pro trestný čin ublížení na zdraví podle § 224/1 tr.zákona, z a s t a v u j e, neboť skutek není trestným činem a není důvod k postoupení věci.

O d ů v o d ě n í

Dne 15.8.1981 kolem 04.30 hodin došlo na křižovatce silnic Pardubice - Heřmanův Městec a Barchov - Starý Měteřov, okr. Pardubice k dopravní nehodě - střetu osobního automobilu Tatra 603 SPZ CRB 85-19, řízeného ve směru od Pardubic Jozefem Gécí, s voj.vozidlem BTR 60 Pb č. 307, řízeným ve směru od Barchova voj.Sovětské armády Sergejem Kravčenkem. Při nehodě utrpěl Karol Chovan a František Hencze smrtelné zranění a Jozef Gécí a Stanislav Hencze zranění lehká. Dopravní nehodou byl rovněž poškozen osobní automobil Tatra 603. V krvi Jozefa Gécí bylo po nehodě zjištěno 0,29 ‰ alkoholu.

Na podkladě provedených vyšetřovacích úkonů je zjištěno, že k dopravní nehodě došlo za situace, kdy provoz na křižovatce, na níž střet obou shora popsaných vozidel nastal, byl řízen regulovčikem voj. Sovětské armády Valeriem Vjačeslavovičem Martyšinem, zabezpečujícím kolonu vojenských vozidel Sovětské armády. Přestože se vyšetřováním dopravní nehody zjistily okolnosti průběhu střetu obou dopravních prostředků, zůstala otázka příčiny střetu obou vozidel a od ní odvislé zavinění nehody v alternativní podobě, z níž nelze zcela jednoznačně otázku zavinění dovodit, zvláště když již nelze objektivně zjistit způsob řízení provozu na křižovatce v kritické době regulovčikem V.V.Martyšinem. Za této situace, kdy se již rovněž zřetelně projevuje i časový odstup od doby události, nelze skutek kvalifikovat jako trestný čin, neboť ze skutkové podstaty trestného činu nebyla prokázána jedna ze zákonných znaků, t.j. zavinění.

Z tohoto důvodu bylo proto rozhodnuto trestní stíhání v předmětné trestní věci podle ustanovení § 172/1 b/ tr.řádu zastavit, neboť skutek není trestným činem a není důvod k postoupení věci.